

November
1980

Lovec

11

glasilo Lovske zveze Slovenije

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXIII., št. 11

november — listopad 1980

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Uredniški odbor:

Glavni urednik: Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik in urednik: Boris Leskovic

Miha Adamič, Drago Bitenc, France Cvenkel,
Janez Černač, Vitomir Mikuletič, Janko Perat,
Ciril Štrumbelj, Polona Terčelj, Veljko Varičak.
Lektor in korektor: France Cvenkel

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Ta številka je izšla v 20 600 izvodih.

Letni prispevek zveze lovskih družen
Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana
tudi naročnina za glasilo LOVEC,
je po članu 350 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 290 din, za inozemstvo

450 din. Posamezen izvod revije je 24 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej,

na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC

Župančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana.

Telefon (061) 21 245 in 21 819.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 70 din, od 15 do 25 besed 90 din,

do 25 do 30 besed 200 din. Za vsako nadaljnjo

besedo 8 din. Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej

na žiro račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana: 50101-678-47158.

SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Gamsi v prsku

Foto Oskar Dolenc, Diana

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA:

1. Zasavski rogisti so s svojim nastopom začeli slovesnost ob otvoritvi razstave »Narava—divjad—lovstvo, Ljubljana 1980«
2. Lojze Briški, predsednik skupščine LZS, in Alfonz Boltar, predsednik organizacijskega odbora razstave, na Gospodarskem razstavišču v razstavni dvorani
3. Lovskogojitvene naprave pred vhodom v razstavne prostore
4. Častni gostje na otvoritveni slovesnosti
5. Častni gostje si na razstavi ogledujejo najmočnejše trofeje iz slovenskih lovišč
6. Razgovor ob otvoritvi: Andrej Levičnik, predsednik izvršnega odbora LZS; Ivan Cvar, podpredsednik skupščine LZS; Tone Svetina, predsednik Kluba Diane

Vse foto Marko Rudolf

IZ VSEBINE:

J. Perat	342	Otvoritev 2. slovenske lovske razstave NARAVA—DIVJAD—LOVSTVO, LJUBLJANA 1980
Bogomir Oberč	344	Pri skrbi za okolje in gradnji avtomobilskih cest upoštevati tudi divjad!
Blaž Krže	347	Prispevek k poznavanju življenjsko-bivalnih značilnosti divjega prašiča
Miha Adamič	350	Lovstvo in prostorsko planiranje
Jože Skrinar	354	Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov — Trbovlje 1980
Alfonz Mazlu	356	Drugi pogon — krožni lov
Po lovskem svetu:	358	Kratek oris lovstva v ČSSR — Jozef Hojč
Lovska organizacija:	360	Matjaž Šturm letošnji državni prvak — M. Sotlar
	366	Značke lovskih organizacij — XXII.
Jubilanti:	364	Ciril Odiasek — 70 let
Lovski oprtnik:	365	Janez je živa zgodovina vsega tega stoletja ... — M. Cencič
V spomin:	368	
Lovska kinologija:	368	Kinološka prireditve v Cerkljah — V. Ferluga
Mladi pišejo:	370	

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

navadni jelen-samec
in
jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele
ter
damječja košuta in tele

divji prašič

divja mačka

srna in mladič

mufflon oven
in
mufflonka ter jagnje

polh
do 15. 11.

medved

volk

gams kozel

gamsja koza
in mladič

jazbec, dihur,
zlatica, belica

poljski zajec

njivska gos

veliki kljunač
in kozica

mlakarica, črna lisica,
regeljc, kreheljc

fazan

poljska jerebica

kragulj
in skobec

gozdni jereb —
petelin

golob grivar,
grlica

11. XI. vzide ob 6.57, zaide ob 16.35

26. XI. vzide ob 7.18, zaide ob 16.21

= 7. XI.,

= 15. XI.,

= 22. XI.,

= 29. XI.

Otvoritev 2. slovenske lovske razstave NARAVA-DIVJAD-LOVSTVO, LJUBLJANA 1980

Pod pokroviteljstvom Skupščine mesta Ljubljane in Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC) sta Lovska zveza Slovenije in Zveza lovskih druženj Ljubljana priredili razstavo z naslovom »NARAVA-DIVJAD-LOVSTVO, LJUBLJANA 1980«. To je druga osrednja slovenska lovska razstava v sodobni zgodovini slovenskega lovstva, če ne štejemo jugoslovanske lovskoribiške razstave, ki je bila v Ljubljani od 14. do 21. maja 1955. Prva slovenska lovska razstava je bila, kakor vemo, v Mariboru od 7. do 15. oktobra 1972.

Tako smo po osmih letih dočakali to veliko manifestacijo slovenskega lovstva.

Ob udeležbi številnih predstavnikov družbenopolitičnih teles in lovske organizacije SR Slovenije ter sosednih dežel ter številnih gostov je bila v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču v petek, 24. oktobra 1980, ob 11. uri odprta 2. osrednja slovenska lovska razstava.

Začetek slovesnosti so naznanili rogovi Zasavskih rogov, nakar je

Alfonz Boltar, predsednik skupščine Zveze lovskih druženj Ljubljana in hkrati predsednik organizacijskega odbora razstave, napovedal začetek in pozdravil navzoče. Prvega predsednika Lovske zveze LR Slovenije in člana Sveta federacije Ivana Mačka-Matičja je pozdravil najprej, nato pa še: ing. Andreja Marince, člana predsedstva CK ZKJ; Jožeta Florjančiča, podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine SRS; ing. Milovana Zidarja, predsednika Zveznega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; Mitjo Ribičiča, predsednika Republiške konference SZDL Slovenije; dr. Jožeta Brileja, predsednika Ustavnega sodišča SRS; Staneta Markiča, člana Predsedstva SRS; Franca Šetinca, sekretarja Predsedstva CK ZKS; Toneta Klemenca, podpredsednika Skupščine mesta Ljubljane; generala Vlada Kocjana, predstavnika JLA, in vse ostale ugledne družbenopolitične delavce.

Posebej je pozdravil dr. Antona Comellija, predsednika Deželne odbora avtonomne pokrajine Furlanije-Juljske krajine, in doktorja Maria Marosoua, italijanskega vladnega komisarja in prefekta mesta Trsta.

Nato je pozdravil še predstavnika kinologije in predstavnike lovske organizacije: ing. Marka Bulca, predstavnika Lovske zveze Jugoslavije; generala Otmarja Kreačiča, predsednika Kinološke zveze Jugoslavije; Antuna Bibra, predsednika Lovske zveze Hrvatske; dr. Ernesta Avanza, predstavnika Lovske zveze Julijske krajine, in ing. Albina Knafla, predstavnika Koroškega lovstva.

Na koncu je tudi pozdravil predstavnike slovenskih lovske druženj in lovske zvez ter slovenskih lovske druženj iz zamejstva ter vse ostale lovce in prijatelje narave, ki so se v velikem številu udeležili otvoritve.

Razstavo je odprl Lojze Briški, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije, ki je imel ob tej priložnosti naslednji govor:

Alfonz Boltar, predsednik skupščine ZLD Ljubljana in predsednik organizacijskega odbora razstave, pozdravlja goste
Vse foto M. Rudolf

Tovarišice in tovariši, spoštovani obiskovalci, dragi gostje!

V tem desetletju prireja slovenska lovska organizacija drugo osrednjo lovsko razstavo na Slovenskem. Razstavo smo organizirali z nazivom »Narava, divjad, lovstvo 1980«, da bi že s tem kar najbolje opredelili njeno vsebino in sporočilo. Razstava želi prikazati divjad kot izredno dragoceno prvino našega celotnega naravnega bogastva, našega življenjskega okolja in hkrati, kako smo in kako moramo uresničevati ustavno zavezo, da sta rastlinski in živalski svet pri nas pod posebnim družbenim varstvom. V tem smislu naj bi razstava prispevala tudi h krepitvi zavesti o tem, da je skrb za divjad obenem tudi skrb za ravnovesje v naravi in za ravnovesje med naravo in člove-

kom. V okviru tega priča razstava o dejavnosti, prizadevanjih in dosežkih slovenske lovske organizacije, o tem, kako lovci uresničujemo Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, prikazuje pa tudi, kako smo lovci organizirani kot sestavni in samoupravni subjekt družbe, kako znotraj te organizacije in skupaj z drugimi razvijamo samoupravne odnose ter utrjujemo lovske in obče človeške vrednote.

Po ogledu si bo o stanju našega lovstva vsakdo sam ustvaril svojo sodbo. Naj le poudarim, da je naša dejavnost odsev slovenske in jugoslovanske stvarnosti in naše socialistične samoupravne ureditve, ki se je neovrgljivo pokazala kot prednost tudi za napreden razvoj lovstva in lovske organizacije. Razstava je zgovorno pričevanje o ureditvi našega lovstva, je pričevanje o dejavnosti lovske organizacije, ki je usmerjena v prvi vrsti h gojitvi divjadi in ohranitvi njenih številnih vrst. Svojo skrb za divjad uresničujemo lovci na Slovenskem v povezavi z drugimi organizacijami, ki so odgovorne za urejanje in gospodarjenje s prostorom, in si s tem prizadevamo za stalno podružbljanje lovstva. V skupne družbene napore moramo biti vpeti tudi v prihodnje, kar je posebej pomembno sedaj, ko snujemo načrte za srednjeročno obdobje, ki je pred nami.

Na razstavi prikazujemo najmočnejše lovske trofeje, uplenjene v zadnjih osmih letih. Trofeje so pričevanje o dejanskem bogastvu naših gozdov in polj. Tudi to nas opozarja na škodo, ki bi jo prizadeli lepoti slovenske krajine, če ne bomo vselej čutili prave odgovornosti do rastlinskega in živalskega sveta.

Bodimo torej zgled tiste etike, morale, kulture in zavesti, ki išče korenine v soodvisnosti človeka in narave, v pradaavnem pristnem odnosu človeka-lovca do živalskega

Lojze Briški, predsednik skupščine LZS in član častnega odbora razstave, govori na otvoritvi o pomenu razstave »Narava-divjad-lovstvo 80«

sveta, skratka do življenja v naravi. Pri tem dopolnjujeta razstavo dva oddelka, ki jima gre nameniti posebno pozornost: Utrinki iz lovskega udejstvovanja naših dveh velikih preminulih državljanov in državnikov, tovarišev Tita in Kardelja pričajo o njunem odnosu do narave in živali, o njuni lovski in človeški etiki in o njunem prispevku k

takšnemu razvoju lovstva pri nas, ki je v gojitvi divjadi, ne pa zgolj v lovu in odstrelu. Bila sta resnično prava lovska tovariša, zato smo se tudi na tej razstavi in na takšen način oddolžili njunemu spominu. O nadaljevanju žlahtnih tradicij lovstva, njegove kulture in njegovega prispevka kulturi pa govori razstavljeno lovsko orodje in orožje

Prvi prizor, ki je takoj pri vhodu na razstavo pritegnil vsakega obiskovalca

ter grafike, bakrореzi in lesorezi starodavnih lovskih motivov. Pričakujemo, da bodo ti prikazi zbudili ne le zanimanje, pač pa tudi prispevali k dobremu poznavanju tiste plasti človekove nravi, ki je bila od nekdaj povezana z lovom kot elementarno dejavnostjo.

Veseli smo, da na razstavi sodeluje tudi lovska zveza bratske Hrvaške, kar bogati našo razstavo ter omogoča poznavanje lovstva tudi v tej republiki. Lovski organizaciji obeh republik že sedaj dobro sodelujeta, udeležba lovske organizacije Hrvaške pa je nedvomno dodaten prispevek k poglobitvi takšnega sodelovanja.

V času razstave bo v Ljubljani mednarodna konferenca lovskih organizacij s širšega stičišča treh sosednjih držav — Italije, Avstrije in Jugoslavije. Sosednje dežele teh držav že več kot četrto stoletja sodelujejo in rešujejo vprašanja, ki jih zastavlja državna meja. Tako smo lahko tudi prišli do vrste stvarnih dogovorov o gojitvi in lovu divjadi na obmejnih območjih. To je obenem naš svojski prispevek h graditvi mostov med narodi in prispevek slovenskih lovcev k odprtosti in aktivnemu mednarodnemu sožitju, ki je temelj naše politike. Takšno sodelovanje so potrdile s svojim prispevkom na tej razstavi tudi naslednje lovske organizacije: Koroško lovstvo, Štajersko deželno lovstvo, Tirolska lovska zveza in Regionalni svet italijanske lovske zveze za Furlanijo-Julijsko krajino.

Te dni bo imelo svojo sejo v Ljubljani tudi predsedstvo Lovske zveze Jugoslavije. Razstava »Narava, divjad, lovstvo 1980« je potemtakem priložnost za številna srečanja in dogovore, ki tudi sicer uspešno potekajo med lovskimi organizacijami naših republik in pokrajin in v okviru Lovske zveze Jugoslavije. Prepričani smo tudi, da bo naša razstava po nekaterih izvirnih rešitvah prispevala k zasnovi jugoslovanske udeležbe na mednarodni lovski razstavi, ki bo prihodnje leto v Bolgariji.

Omeniti moram še, da je prevzel strokovno pokroviteljstvo nad razstavo Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi. Z delom njegove komisije za trofeje bodo imele vse ocene trofej mednarodno verifikacijo.

Na koncu izrekam posebno priznanje in zahvalo pokrovitelju razstave — Skupščini mesta Ljubljane, častnemu in organizacijskemu odboru, Klubu Diani in vsem organizatorjem ter neutrudnim sodelavcem, ki so s svojim požrtvovalnim delom omogočili postavitve razstave.

Tovarišice in tovariši, dragi gostje! S tem je razstava odprta. Vabim vas, da si jo ogledate.

Vsi, brez izjeme, ki so si razstavo ogledali, so bili prijetno presenečeni ob izjemno lepi, v bistvu preprosti, toda arhitektonsko zelo dognani ureditvi razstavnih prostorov, kakor tudi razporeditvi razstavljenih pred-

metov, napisov, slik itd. Slišati je bilo veliko pohval in pri knjigi vtisov se je kmalu nabrala dolga vrsta.

Zato že pred koncem razstave lahko rečemo, da je njen namen dosežen in tudi presežen. Njen smoter vsekakor ni zgolj razkazovanje trofej, temveč širši, tak, kakršnega ima sicer naša lovska organizacija: gospodarski, turistični, vzgojni, športno-rekreativni, obrambni. Nad vsem tem se pa odraža poglobljena vloga lovske organizacije: varstvo in gojitev divjadi.

J. P.

(O razstavi »NARAVA-DIVJAD-LOVSTVO, LJUBLJANA 1980« bomo poročali še v naslednjih številkah naše revije. — Uredništvo)

Pri skrbi za okolje in gradnji avtomobilskih cest upoštevati tudi divjad!

Bogomir Oberč

Zajetna razprava o onesnaževanju okolja, ki se je razvila na volilni seji skupščine Zveze lovskih družin Posavje v Krškem, izpričuje široko zavzetost lovcev za ohranjanje zdravega naravnega okolja. Razprava je bila tako prepričljiva, da ni več pomislekov, ali se lovci dejavno vključujejo v splošno prizadevanje družbeno-političnih in družbeno-ekonomskih organizacij ter društev za ohranjanje zdravega in čistega okolja. Beseda je tekla predvsem o tem, kako onesnaževanje nastaja, kdo in kako ga povzroča ter kako lovci sodelujejo pri odstranjevanju smeti in odpadnega materiala. Narasli reki Sava in Krka puščata po nabrežnem grmovju obilico nerazpadnih polivinilnih odpadkov, ki ustvarjajo poleg vedno umazane vode, zlasti Save, izredno neokusen videz. Čiščenja so se že lotili Sevničani. Vključili so se tudi lovci, zaleglo bo pa le do prve narasle vode; reki bosta spet razobesili svoje umazano perilo, če prebivalci ob savskem toku in ob Savinji ne bodo odlagali smeti na odrejena mesta. Drugi izvor onesnaževanja, zlasti ob

gozdnih poteh, so nekateri nedeljski izletniki, ki na vikend poleg kosare z jestvinami pripeljejo tudi polne vreče raznega odpadnega materiala in ga pri odhodu »pozabijo« na počivališčih. Ta gnusna navleka, ki se izdatno nabira po lovskih revirjih, predvsem moti nas lovce, kajti smetišča nastajajo vse globlje v gozdu, že v samih bivališčih divjadi. Ta oblika onesnaževanja lovišč je dosegla izredno velik razmah in še narašča. Lovci se zaskrbljuječe sprašujemo, kako daleč bo onesnaževanje seglo oziroma kako ga zaježiti. Sami lovci nalogi ne bomo kos, četudi si nadenemo vlogo sanitarnega inšpektorja in vsak ugotovljen primer onesnaževanja prijavimo sodniku za prekrške. Potrebna je široka družbena akcija na vseh ravneh, zlasti vzgoja. Le s skupnimi napor in z vztrajnim delovanjem bi onesnaževanje naravnega okolja preprečili ali vsaj zelo omejili.

Naš zajetni družbeno-ekonomski razvoj v zadnjih nekaj letih, sodobna tehnika in tehnologija, zlasti pa rastoči pretok blaga v cestnem prometu zahtevajo močne posege v

prostor. V njem pa imamo svoj interes tudi lovci: ohraniti neokrnjeno naravo, ki nudi divjadi ustrezne življenjske možnosti. Zastavlja se vprašanje, koliko časa še in kako globoko bomo posegali v ta skupni življenjski prostor, ne da bi se pokazale zle posledice. Zmanjševati življenjski prostor živalstva pomeni tudi rušiti biološko ravnovesje in s tem krniti zdravo prirodno okolje tudi človeku. Ta splet medsebojne odvisnosti je zelo občutljiv in dolgoročno pogojen.

Imam v mislih načrtovane, človeku nujno potrebne avtomobilske prometnice sodobnega tipa — avtomobilske ceste — ki režejo in bodo še rezale slovenski prostor po dolgem in počez. Vsem in tudi nam lovcem je jasno, da se temu izogniti ne moremo, toda kazalo bi razmisliti, kako čimbolj ublažiti negativne posledice. Varnost prometa je prav gotovo osnovnega pomena, zato avto ceste ograjujejo z mrežo. S tem pa na drugi strani preprečujejo dlakastemu živalstvu, da bi se prosto gibalo po pripadajočem mu življenjskem prostoru. Z mrežami so torej človeku zagotovili varen promet, v naravni prostor pa vnesli umetno oviro gibanju divjadi, kar močno negativno deluje na razvoj zlasti nekaterih živalskih populacij, katerim je večji življenjski prostor neobhodna nujnost. Projektanti avto cest ne bi smeli tega vprašanja zanemarjati. Upoštevati bi morali tudi divjad in poiskati take gradbeno-tehnološke rešitve, ki bi upoštevale tudi divjad in zanjo načrtovati ustrezne prehode oz. podhode.

Če bolj laično opozorim na nekatere možnosti ustreznih rešitev, naj projektanti avto cest tega ne razumejo kot zlonamerno kritiko njihovega dela, pač pa le kot dobronamerno spodbudo. Gradnja avto ceste je zahtevna zadeva, vezana na dopustne elemente zavojev in vzponov, ki jim oblikovitost slovenskega prostora (terena) marsikje dela težave. Osnovna načela gradnje z izravnano mas (izkopi: nasipi) vedno ne pridejo v poštev. Ugodne rešitve pa bi našli prav v tem, da bi s pogostejšimi predori ohranili naravne prehode divjadi prek cest. Prepričan sem, da bi se v projektih, če bi bil upoštevan tudi ta vidik, našle ustrezne rešitve, kar bi lahko močno ublažilo genocidni poseg v naravo. Velika škoda bi bila, če bi šele potem, ko bodo avto ceste že zgrajene, ugo-

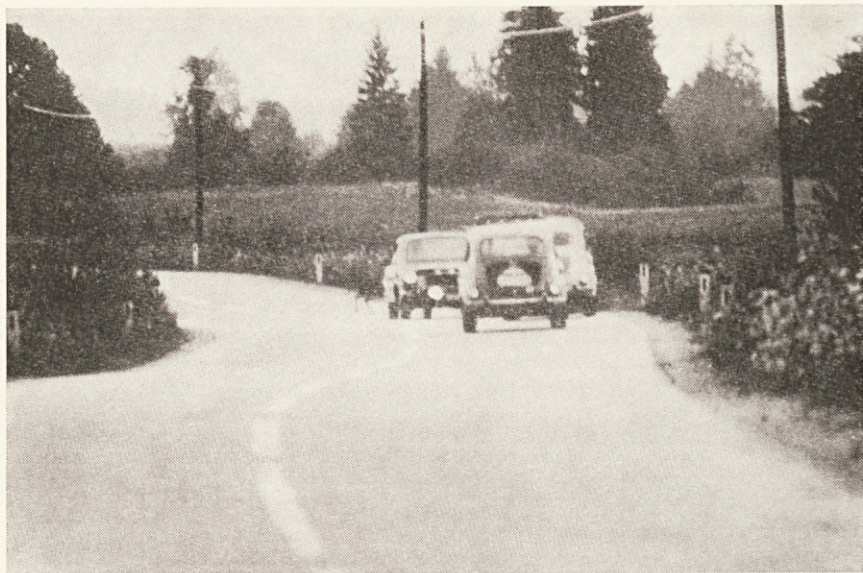
Prek 1000 srnjadi in več tisoč male divjadi je v SR Sloveniji letno žrtev cestnega prometa
Foto Fr. Perdan

tavljali, da bi pri gradnji te vidike lahko upoštevali, če bi nanje kdo pravočasno opozoril.

S takšno rešitvijo, da bi naše avtomobilske ceste zgradili skozi številne predore, pa ne bi koristili le naravni potrebi divjadi po gibanju, temveč bi ustvarili tudi zelo ugodna zaklonišča za blago v cestnem pretoku ob morebitni vojni. Ubili bi — tako rekoč — dve muhi na mah. To je torej predlog, ki ni kar za na odpad!

Za razmišljanje v tej smeri in k pi-

sanju tega sestavka me je spodbudil zanimiv dogodek na avto cesti Vrhnika—Razdrto. Lani v juliju sem z osebnim avtomobilom vozil iz Ljubljane proti Postojni. Na veliko presenečenje sem na prvem nadvozu od Štampetovega viadukta sredi dopoldneva zagledal srno z mladim, kako gresta brez strahu po mostu prek avto ceste. Tod namreč cesta pelje skozi precej obširen gozdni predel in ograjena z mrežo na obeh straneh hermetično zapira

Pozor, srna pred avtomobilom!

Foto J. Papež, Diana

prehod dlakasti divjadi. Uboga srnjad (tod je verjetno tudi jelenjad), življenjsko vezana na širše področje, se za prehod čez avto cesto mora posluževati nadvoznega mostu! Če bi pri gradnji te avto ceste upoštevali tudi divjad, bi bilo spričo oblikovanosti terena možno zgraditi krajši predor, z njim pa tudi ohraniti naraven prehod divjadi. Tudi že zgrajeni del »Slovenike« od Maribora do Celja poteka po terenu z globokimi useki, kjer bi prav tako lahko izkoristili naravne možnosti in pustili divjadi za prehod prek ceste kaj več kakor le nadvozni most!

Če še vedno drži ugotovitev, da se na napakah učimo, naj nam to, kar že imamo, služi tudi za razmislek, kako bi bilo prav in kako naj rav-

namo v prihodnje. Pred nami je še precej gradenj avto cest na slovenskih tleh. Naj omenimo avto cesto Karavanški predor—Bregana. Ta avto cesta bo »razparala« Gorenjsko in Dolenjsko na dva dela, kar ne bo nič kaj ugodna delitev na lovsko »prirodne« meje. Ta umetna prepreka bo pretrgala marsikatero prirodno mejo divjadi. Nesreča je tudi v tem, da trasa te ceste poteka skoraj vzporedno z reko Savo, katero po sedanji delitvi na lovskogojitvena območja štejemo za mejo, čeravno vemo, da bo ta prostor v prihodnjem srednjeročnem obdobju z izgradnjo avto ceste razdeljen na dvoje. Avtomobilska cesta bo prinesla v tiste lovske organizacije, skozi katerih lovišča bo potekala, velike lovskogospodarske premike.

Zato lovci vsekakor ne odstopajmo od svojega predloga glede prehodov in podhodov za divjad na avto cesti! Bili bi zares sovražniki divjadi, če bi to storili!

Gre za to, kako bi lovci vplivali sedaj, ko smo v fazi projektiranja, da bi čimbolj ublažili negativne posledice te »pregrade« v loviščih. Menim, da je za razmeroma gričevnat predel te trase rešitev v gradnji, kakršno sem nakazal. Bolj kočljiva zadeva je gradnja na ravninskem predelu na relaciji Dobruška vas—Čatež, kjer trasa poteka prek lovsko zelo zanimivega gozdnega predela Krakovo. Tu so hrastovi gozdovi, ki nudijo ugodne življenjske možnosti za divje prašiče in naseljene jelene lopatarje. Avto cesta pa naj ta gozdni predel razdeli na dva zožena pasu, ki vsak zase ne bosta ustrezna za gojitev te divjadi. Le povezana s »prirodnim« mostom čez avto cesto, vsaj na dveh krajih, bi za silo ostala enotno gojitveno področje za divjad omenjenih dveh vrst in seveda tudi za srnjad, ki je tod številčno močno zastopana.

Posamezni lovci so stalno ali večkrat navzoči na raznih forumih in institucijah, družbenopolitičnih skupnostih in projektivnih birojih, kjer se izdelujejo načrti za naše avtomobilske ceste, kakor tudi v interesni skupnosti za cestni promet.

Nanje apeliramo, da prispevajo svoj odločujoči delež, da namreč pri bodočih gradnjah avto cest ne bi prišlo do nepopravljivih napak s slabimi posledicami za lovstvo, da ne bi prostora uporabili preveč enostransko in da bi varovali naše naravno okolje, v dobro človeku in divjadi.

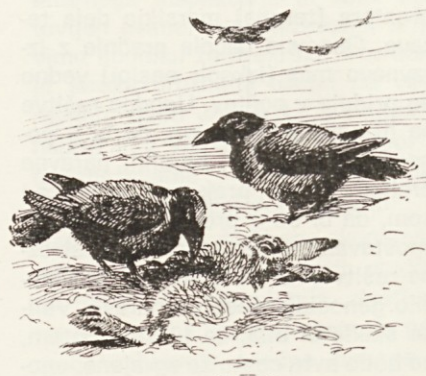
Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. 9. do 15. 10. 1980 so z območja 33 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 278 živali oz. njihovih delov (224 lisic, 8 psov, 16 mačk, 2 zajca, 15 srnjadi, 9 jazbecov, 1 polha, 3 veverice).

Veterinarski virološki inštitut v Ljubljani je ugotovil steklino na območju naslednjih občin: Celje (pri 3 lisicah, 1 jazbecu), Kranj (pri 7 lisicah), Mozirje (pri 3 lisicah), Murska Sobota (pri 2 lisicah), Ravne na Koroškem (pri 3 lisicah), Radlje ob Dravi (pri 7 lisicah), Slovenske Konjice (pri 5 lisicah), Slovenska Bistrica (pri 1 lisici), Slovenj Gradec (pri 8 lisicah, 1 mački), Škofja Loka (pri 3 lisicah), Tržič (pri 1 lisici), Tolmin (pri 1 lisici), Velenje (pri 2 lisicah, 1 mački in 2 kosih srnjadi), Zagorje ob Savi (pri 1 lisici) in Žalec (pri 4 lisicah).

Od 16. 9. do 15. 10. 1980 so torej ugotovili steklino na območju 15 občin. Steklina se je v tem času pojavila prvič na območju 5 občin (Slovenska Bistrica, Škofja Loka, Tržič, Tolmin in Zagorje ob Savi).

Republiška veterinarska uprava

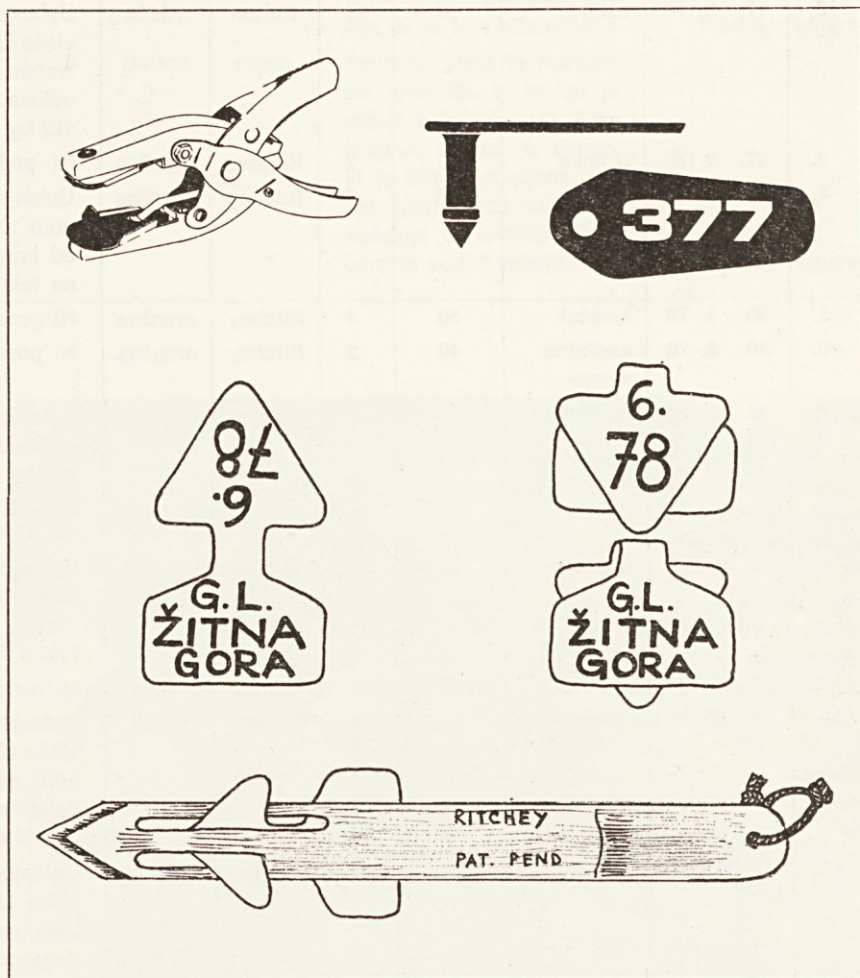
Prispevek k poznavanju življenjsko-bivalnih značilnosti divjega prašiča

Blaž Krže, strokovni sekretariat LZS

V letu 1978 smo se odločili, da v gojitvenem lovišču Lovske zveze Slovenije — Žitna gora pričnemo z ustrezno dolgoročno raziskovalno nalogo: temeljiteje spoznati življenjsko-bivalne značilnosti divjega prašiča.

Prvi del te naloge zajema odlov in označitev (markiranje) čim večjega števila divjih prašičev ter načrtno zbiranje in spremljanje podatkov o opazanjih in uplenitvah markiranih prašičev v Kočevskem lovskogojitvenem območju, a tudi v širšem slovenskem prostoru. Na ta način bi lažje in zanesljiveje opredelili razširjenost divjega prašiča v Sloveniji, zbrali podatke o njegovem telesnem razvoju, prirastku, socialnih odnosih, selitvah itd. ter vse

Skica pasti-lovke za odlov divjih prašičev

Zgoraj: Klešče za označevanje z markami vrste Dalton. Marka te vrste je iz dveh ločenih delov, kar nazorno prikazuje slika. — V sredini: Gumijasta marka Ritchey z napisom. Po vbodu skozi uhlj ostane prvi del marke na eni strani, drugi del na drugi strani uhla. — Spodaj: Bodalo z vpeto Ritchey marko.

ugotovitve upoštevali tudi pri ukrepih za smotrnejšo gojitev te divjadi.

Ustrezni omamni sredstev ni, da bi divje prašiče z njimi odlavljali. Zato nam v ta namen služijo posebne priprave oziroma pasti — lovke, v katere jih privablamo s hrano.

Izhajajoč iz izkušenj tujih raziskovalcev, in tudi iz naših lastnih ugotovitev, je smotrno in priporočljivo loviti predvsem mladiče oziroma ozimce, vendar šele pozno jeseni in čez zimo. Če bi jih odlavljali že

prej, bi bilo to vsekakor zelo škodljivo, saj bi z odlovom razbili socialno čvrsto povezan trop svinje z mladiči oziroma obratno.

Najprimernejši čas za odlov pa je pozno pozimi ali zgodaj spomladi, ko se svinje pripravljajo na novo poganje in se ločijo od tropa. Tedaj njihovi mladiči iz prejšnjega leta (ozimci) ostanejo brez pravega vodstva. Ker niso še dovolj izkušeni, razen tega je pa tedaj v naravi pomanjkanje hrane najobčutnejše, jih

Podatki o markiranih divjih prašičih v lovišču LZS Žitna gora

Zap. št.	Datum odlova	Spol in starost	Ocenjena živa teža v kg	Marka v desnem uhlju			Opažanja in uplenitve	Po ponovnem odlovu marka tudi v levem uhlju	
				številka	vrsta	barva		številka	vrsta in barva
1.	27. 3. 78	ozimka	40	1	Ritchey	oranžna	Pri odlovu breja. Leta 78 vodila 3 mladiče, leta 1979 pa 6 mladičev. Večkrat opazovana.		
2.	27. 3. 78	ozimec	60	21	Dalton	rdeča	Uplenjen 30. 5. 79 v lovišču LD Kočevje, ca. 4 km zračne razdalje od mesta odlova. Neiztrebljen tehtal 122 kg, iztrebljen 100 kg.		
3.	27. 3. 78	ozimka	40	2	Ritchey	oranžna	Ni podatkov.		
4.	27. 3. 78	ozimka	40	3	Ritchey	oranžna	Uplenjena v lovišču Žitna gora 10. 11. 79, okoli 1 km od kraja odlova. Iztrebljena tehtala 78 kg.		
5.	30. 5. 78	lanščak	50	4	Ritchey	oranžna	Ni podatkov.		
6.	30. 5. 78	enoletna svinja	40	5	Ritchey	oranžna	Ni podatkov.		
7.	30. 5. 78	lanščak	40	6	Ritchey	oranžna	Uplenjen 11. 1. 79 v lovišču LD Vinica, ca. 40 km zračne razdalje od mesta odlova. Iztrebljen tehtal ca. 65 km.		
8.	12. 12. 78	ozimec	30	31	Dalton	rdeča	Uplenjen 7. 7. 79 v lovišču Žitna gora, ca. 1 km od mesta odlova. Iztrebljen tehtal 51 kg.		
9.	12. 12. 78	ozimec	30	32	Dalton	rdeča	Ni podatkov.		
10.	12. 12. 78	ozimec	30	33	Dalton	rdeča	Uplenjen 11. 7. 79 v lovišču LD Plešivica, Žužemberk, ca. 15 km zračne razdalje od mesta odlova. Iztrebljen tehtal 49 kg.		
11.	12. 12. 78	ozimka	30	34	Dalton	rdeča	Uplenjena 6. 7. 79 v lovišču LD Plešivica-Žužemberk, ca. 15 km zračne razdalje od mesta odlova. Iztrebljena tehtala 38 kg.		
12.	12. 12. 78	ozimec	30	35	Dalton	rdeča	Uplenjen 20. 1. 79 v lovišču Žitna gora, ca. 1 km od mesta odlova. Iztrebljen tehtal 28 kg.		
13.	3. 9. 79	svinjica (mladič)	10	23	Dalton	rdeča	Ponovno odlovljena kot enoletna svinja v isti lovki in markirana drugič 23. 4. 80.	2	Ritchey rumena
14.	3. 9. 79	svinjica	10	24	Dalton	rdeča	Ni podatkov.		
15.	3. 9. 79	svinjica	10	25	Dalton	rdeča	Ni podatkov.		
16.	3. 9. 79	pujsek	10	26	Dalton	rdeča	Ni podatkov.		
17.	3. 9. 79	svinjica	10	27	Dalton	rdeča	Ponovno ujeta in markirana 23. 4. 80. Dne 28. 6. 80 pa je bila kot enoletna svinja uplenjena v lovišču LD Suha krajina, v predelu Leseni hrib. To je ca. 7 km zračne črte severozahodno od kraja markiranja. Iztrebljena je tehtala 42 kg.	1	Ritchey rumena

Zap. št.	Datum odlova	Spol in starost	Ocenjena živa teža v kg	Marka v desnem uhlju			Opazanja in uplenitve	Po ponovnem odlovu marka tudi v levem uhlju	
				številka	vrsta	barva		številka	vrsta in barva
18.	3. 9. 79	pujsek	10	28	Dalton	rdeča	Ponovno ujet in markiran (23. 4. 80). Videli so ga v lovišču LD Suha krajina 28. 6. 1980 v tropu skupaj z markirano enoletno svinjo, ki je bila odstreljena.	3	Ritchey rumena
19.	3. 9. 79	svinjica	10	29	Dalton	rdeča	Ponovno ujeta in markirana. Dne 28. 6. 80 so jo videli v lovišču LD Suha krajina, skupaj s svinjo, ki je bila odstreljena. Sedaj (julij 1980) se zopet zadržuje v lovišču Žitna gora in vodi 3 mladiče.	4	Ritchey rumena

kmalu privabi nastavljena hrana v lovki, kjer jih odlovimo.

Nad leto in pol starih živali ne lovimo, ker jih odlov lahko živčno tako prizadene, da jim povzroči občutne telesne poškodbe in celo smrt zaradi srčne kapi.

Past-lovka je sestavljena iz dveh delov in zaboja za markiranje (markirni zaboj). Prvi del lovke — imenovan osnovni — je ovalne oblike, čvrsto ograjen z 2 metra visoko, pocinkano mrežo (0,5 mm) in prek dviznih vrat povezan s tako imenovanim pomirjevalnim delom, ki je zgrajen iz 2 metra visokih, čvrstih hrastovih brun. Namen tega dela je ujeta žival zakriti pred neposrednim človekovim pogledom; to nanjo vpliva pomirjevalno. Ta del pasti je brez ostrih (in pravih) kotov, da v njem ni robov, ob katerih bi se ujete živali poškodovale. Odlovni del lovke se zapre s padajočimi vrati, ki jih sproži lovski čuvaj iz zaprte visoke preže v bližini.

Iz pomirjevalnega dela ujete prašiče posamič spuščamo v paličast »markirni zaboj«, ki ima vgrajeno pomično steno, ki omogoča potrebno pričvrstitev živali v prostoru, kjer jo markiramo. Takoj zatem markiranega prašiča spustimo v naravo. Za markiranje uporabljamo posebno bodalo (šilo) in gumijaste marke RITCHEY I. D. SYSTEMS (angleške). Marke so oranžne barve in nanje napišemo z neizbrisnim črnilom za-

Lovska čuvaja Stane Blatnik in Cveto Pršle v lovišču LZS Žitna gora z markiranim ozimcem. Marka Dalton v prašičevem uhlju se na sliki nekoliko slabo vidi. Znamka, ki je oranžne barve, bi bila dobro vidna na barvni fotografiji. Dobro je ta marka vidna tudi v naravi, na obeh straneh prašičjega uhlja.

poredno številko markiranja, letnico in lovišče. Marko vstavimo v predrto prvo ali drugo tretjino uhlja tako, da je prvi del marke na eni, drugi del marke pa na drugi strani uhlja.

Markiramo pa še na drug način oziroma z drugo vrsto mark. Z markirnimi kleščami vstavimo prašiču v uhlj angleško dvodelno, vrtljivo marko DALTON-JUMBO ROTOTAG z vgravirano številko (brez letnice in lovišča). Barve teh mark so raz-

lične: močno oranžna, rumena, modra, bela.

Menimo, da je kljub razmeroma skromnemu obsegu te akcije potrebno z izvajanjem te naloge nadaljevati in sicer dolgoročno. Vse lovске organizacije pa naj pri tem sodelujejo z obveščanjem o opažanjih in uplenitvah markiranih divjih prašičev na naslov: Lovska zveza Slovenije, strokovni sekretariat, Ljubljana, Župančičeva 9, tel. (061) 21 245.

Lovstvo in prostorsko planiranje

Eko-etološke* značilnosti divjadi — temeljno izhodišče pri vključevanju lovstva v prostorsko načrtovanje

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana

Uvod

Čeprav je v 38. členu Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. list SRS, 25/1976) zapisano (cit.)... »Lovsko-gospodarski načrt je petletni načrt varstvenih, gojitvenih in tehničnih rešitev za optimalni način upravljanja lovišča in je sestavni del prostorskega načrta«... pa v Začasni obvezni enotni metodologiji** in minimumu obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji (Ur. list SRS, 4/1978) lovstvo ni vključeno v skupino (cit.)... »katerih dejavnost je neposredno vezana na zemljišča kot na njihovo proizvodno sredstvo ali na rabo naravnih virov in nematerialnih dobrin prostora (kmetijstvo, gozdarstvo, rudarstvo, del industrije, oskrba z vodo, rekreacija na prostem, varstvo naravne in kulturne dediščine«... Od izdaje Zčasne obvezne metodologije... pa do Zakona o družbenem planiranju (Ur. list SRS, 1/1980) sta minili skoraj dve leti, ki jih lovstvo, ki v pripravo prostorskih planskih dokumentov ni bilo vključeno, v tej smeri ni izrabilo. Zato se v zadnjem hipu pojavlja kot navidez nov interesent v prostoru. Z večanjem števila udeležencev pa se proces dogovarjanja zapleta, ker prihaja tako do večanja števila različic usklajevanja potreb in zahtev posameznih dejavnosti proti ostalim udeležencem. Ker je zato vsak nov udeleženec nezaželen, morajo biti izhodišča za vključevanje lovstva v proces prostorskega planiranja še toliko bolj tehtna in stvarna.

Vsekakor se bomo pri »sogovornikih« srečali z nepoznavanjem nalog, ki jih sedanji čas postavlja pred lovstvo. Nepoznavanje pa je

slabo izhodišče za uspešno dogovarjanje z enakopravnih stališč. Prav zato je potrebno posebej poudariti, da spada lovstvo zaradi svoje osnovne naloge varstva, gojitve in lova divjadi med dejavnosti, katerih razvoj je v celoti odvisen od naravnih razmer. Divjad, kot posebna živalska kategorija, je integralni del ekosistemov. To pa pomeni, da je divjad obnovljiva naravna dobrina. Pogoji za to pa je primerna stopnja ohranjenosti okolja, ki omogoča lovstvu izvrševanje osnovnih nalog. To je prvenstveni razlog in istočasno velenik za vključevanje lovstva oziroma upoštevanje potreb divjadi na vseh ravneh prostorskega planiranja. Pri tem moramo izhajati iz spoznanja, da je živalstvo, s tem tudi divjad, sestavni del celotnega slovenskega prostora, od obmorskih in nižinskih do gorskih ekosistemov. Zato divjadi ne moremo zagotoviti uspešnega varstva in prihodnosti le z zavarovanjem (pa čeprav najpopolnejšim!) v posameznih prostorsko omejenih rezervatih ali pribežališčih (refugijih). Že pred 15-imi leti, na 7. kongresu Mednarodne zveze biologov za proučevanje divjadi, angl.: International Union of Game Biologists (IUGB), v Beogradu, je akademik Siniša Stanković (1965) izrekel naslednje, za tisti čas jasnovidne besede:

»Danes, v času neprestanih sprememb v naravnih okoljih, bi bilo narobe prizadevati si, da se vprašanje ohranjanja divjadi rešuje samo z izločanjem rezervatov, na površinah, ki so neprimerne za kakršno koli drugačno izrabo, in ki so prav zaradi tega zadržale svojo prvotno podobo. To bi vlogo sodobnega človeka razvrednotilo na navadno stražarstvo, na čuvanje teh prostorsko omejenih zatočišč, na varovanje ostankov preteklosti, ki so že vnaprej, z napredovanjem civilizacije, obsojeni na izginitev.

— Divjad mora povsem nasprotno ostati sestavni del naše kulturne krajine. Ob tem si moramo prizadevati, da bi sedanje razmere prila-

godili oziroma spremenili do take mere, da bodo kar najbolj primerne našemu cilju — ohranitvi divjadi. Vse to nas sili v ponovno preverjanje naših pogledov na varstvo narave in s tem tudi divjadi. Ohranjanje in razumna uporaba te naravne dobrine pa bosta uspešni le ob istočasnem načrtovanju drugih oblik izrabe prostora, kot kmetijstva, gozdarstva in pašništva...«
Izhodišča, s katerimi se lovstvo vključuje v proces prostorskega planiranja, morajo temeljiti na ekoloških značilnostih divjadi, tj. na značilnostih stanja divjadi v ekosistemih ter na poznavanju oz. predvidevanju njenih reakcij na spremembe v njih. **V izhodiščih mora biti zato zajeto:**

Pestrost vrst divjadi

Medtem, ko Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi... uvršča med divjad 132 vrst prosto živečih živali — 29 vrst sesalcev in 103 vrste ptičev — pa je širša družba najbolj seznanjena s problematiko, ki zadeva tiste vrste divjadi, ki zaradi svojega načina prehrane povzročajo škodo na polju ali v gozdu. To so 3 vrste cervidov (jelenjad, srnjad in damjak), 2 vrsti rogarjev (muflon in gams) ter divji prašič in medved. Pomembno vlogo, pogosto celo z namernim napačnim obveščanjem, imajo pri tem sredstva množičnega obveščanja. Zanimivo, da divjad obravnavajo na tak način celo v »Ugotovitvah in stališčih o razvoju gozdnogospodarskega načrtovanja v SR Sloveniji« (Gozdnogospodarsko načrtovanje — sestavni del družbenega planiranja, SIS za gozdarstvo Slovenije, Ljubljana 1979, str. 12), cit.: Pogoji za vsako načrtno usklajevanje odnosov med gozdom in divjadjo je ugotovitev relativnih odnosov med populacijo divjadi in življenjskimi možnostmi v gozdnih združbah. Pri tem se poslužujemo poročil o:

— stopnji izkoriščenosti rastlinstva v združbi z objedanjem,

* Ekologija je veda o odnosih živali in rastlin do vnanjega okolja. Ekologija preučuje način življenja organizmov, pridobivanje hrane, razširjenost ipd. Etologija je veda o navadah in načinu življenja živali.

** Metodologija je nauk o metodah (znanstvenega raziskovanja).

— razvojnih stopnjah gozda in dopustni jakosti objedanja in drugih poškodb z ozirom na gozdnogojitvene cilje,

— divjadi (telesni razvoj, zdravstveno stanje, stopnja umrljivosti).

Na teh poročilih sloni tudi neprestano nadzorovanje procesov v odnosih »gozd — divjad« in hitro ukrepanje tako v življenjskem prostoru kakor v populaciji divjadi...

Kljub določenim pomanjkljivostim in nedoslednostim pri upoštevanju divjadi v načrtovanju pa je gozdarstvo edina na prostor vezana dejavnost, ki se s tem vprašanjem dejansko ukvarja in ki v izhodiščih za prostorsko planiranje divjadi ne odreka mesta in vloge v gozdnih ekosistemih.

Pomembno dodatno poročilo je o gibanju (trendi), prostorski razširjenosti in številčnosti posameznih skupin divjadi. Tu si najlažje pomagamo s primerjavo podatkov o odstrelu divjadi (v petletnih, desetletnih obdobjih), medtem ko so podatki o oceni številčnosti nezanesljivi. V splošnem velja, da je rastlinojeda parkljasta divjad prostorsko in številčno v porastu, nasprotno pa so poljska divjad, gozdne kure in nekatere zveri v upadanju.

Sezonska razširjenost

Pomembna značilnost številnih vrst živali je menjava bivalnih območij glede na letni čas. Letna in zimska bivalna območja so lahko medsebojno oddaljena tudi po več tisoč km (ptiči selivci), lahko pa se tudi delno ali v celoti prekrivajo.

Gams (*Rupicapra rupicapra*) je živalska vrsta z izrazito lastnostjo menjave letnih in zimskih bivalnih območij. Z opazovanji v osrednjem delu Julijskih Alp (Zavod za gojitev divjadi Triglav) je bilo ugotovljeno, da zimska bivalna območja (zimovališča) obsegajo, odvisno od zimskih razmer, le 10—20 % proučevanega območja, medtem ko je letno bivalno območje te divjadi celotno območje ZGD Triglav. Pogoji za izbiro zimovališč — v njih prebijejo gamsi nekako 100 do 130 dni (od srede decembra do konca marca oz. aprila) — so predvsem dejanske prehranjevalne možnosti, tj. količina dostopne hrane. Ta je pa odvisna ne le od rastlinstva kakega področja, ampak tudi od poprečne debeline snega. V Alpah se snežne raz-

Spodnji del Ozebnika nad Zadnjico v Trenti — stalno zimovališče gamsov

mere menjavajo odvisno od lege, nagiba, izpostavljenosti vetru, nadmorske višine itd. Grebeni, hrbti in plazišča v prisojnih legah so tudi pri visokem snegu kmalu kopni, kar ugodno vpliva na dostopnost do hrane oziroma na menjavo (porast) dejanskih prehranjevalnih možnosti. Od dejanskih prehranjevalnih razmer je neposredno odvisna energijska bilanca živali (podatek o moči); to je odnos med porabljeno energijo pri iskanju hrane (E_v) in med energijo, pridobljeno s hrano (E_a). Odnos mora biti pozitiven ($E_v < E_a$).

Popis 69 gamsjih zimovališč v lovišču ZGD Triglav je pokazal, da je 72 % opazovanih gamsov (skupaj nekaj čez 2000) prezimovalo v območjih z južno, jugovzhodno in jugozahodno lego. Zimovališča se nahajajo na nadmorski višini od 550 do 2200 m. Značilno je, da so zimovališča z južno (makro) lego višje kakor s severno, vzhodno in zahodno lego. 53 % vseh zimovališč ima nagib nad 30°.

Tudi jelenjad sodi med živalske vrste, ki se v zimskem času zadržujejo v predelih, ki so v primer-

javi s poletnimi bivalnimi območji površinsko manjši del le-teh. Ker prihaja v teh območjih do večjih koncentracij divjadi in s tem do povečane obremenitve okolja (povečane prehranjevalne potrebe), so škode od divjadi v zimovališčih jelenjadi navaden pojav, ki ga je težko (nemogoče) preprečiti.

Letni in dnevni ritem divjadi

Poznavanje letnega in dnevnega ritma divjadi ter odnosov divjad — okolje je izredno pomembno izhodišče za vključitev nalog varstva, gojitve in lova divjadi v prostorsko planiranje.

Parjenje, poganje, gnezditve, zreja mladičev, selitvena potovanja, menjava bivalnih območij itd. so dejavniki, ki pogojujejo življenjske pojave in procese v organizmih in s tem tudi vedenje divjadi v obdobju leta, kar vse skupaj zaznavamo kot letni ritem divjadi.

Pri gamsu se parjenje-prsk, ki je po razgibanosti in moči vrhunec letne aktivnosti, odvija v novembru in prvi polovici decembra. Zaradi povečane porabe moči prihaja do izgub pri telesni teži, kar je pri samcih izrazitejše kakor pri samicah.

Pri 5- do 10-letnih gamsih, uplenjenih v obdobju 1975—1978 v lovišču ZGD Triglav, je bila izguba telesne teže 21%, glede na težo pred prskom. Uplenjeni gamsi so bili stehani iztrebljeni (brez notranjih organov), zato je dejansko zmanjšanje teže gamsov v naravi lahko še

večje. Poprečna teža v septembru in oktobru uplenjenih gamsov je bila 26,5 kg, v decembru pa 20,9 kg. Razlika je torej 5,6 kg ali 21 %.

Izguba teže je odvisna od stopnje napetosti prska, ta pa je v tesni odvisnosti od spolne in starostne sestave gamske populacije. Med prskom izgubljeno rezervo moči, ki si jo gamsi v obliki zaloge telesne tolšče naberejo pred prskom, morajo nadomestiti v zimskih razmerah. Torej morajo v zimovališčih najti dovolj primerne hrane.

Pri kozah, ki sicer med prskom izgubijo manj na teži kakor samci, pa je prihranjena oz. pridobljena energija (moč) odločujoč dejavnik za razvoj mladiča pred rojstvom. Plod, ki se začne razvijati takoj po oploditvi, namreč v zimskih mesecih hitro in močno raste (Valentinčič in sodelavci, 1978).

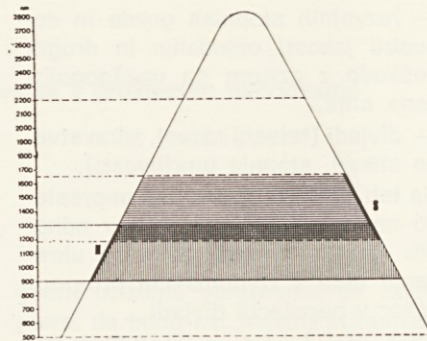
Gams je izrazita dnevna žival, zato se hrani le podnevi. Človek v vnašanju nemira (podnevi) v območja zimovališč vpliva torej na slabšanje pridobivanje energije. Pri načrtovanju izrabe prostora bi morali to upoštevati in zimovališča glede na pomembnost obravnavati kot prednostna območja za divjad, z najstrožjo varstveno ureditvijo.

Na osnovi popisa smo zimovališča v lovišču ZGD Triglav glede na pomembnost in stopnjo vznemirjenosti razvrstili takole:

Ocena pomembnosti	Nevz nemirjena zimovališča	Vznemirjenost		Skupaj
		občasna	grozi	
velika	12	19	3	34
srednja	8	12	1	21
majhna	1	5	—	6
Skupaj	21	36	4	61

Opomba: Za 8 zimovališč ni bilo popolnih podatkov.

Glede na prehranjevalno-življenjske značilnosti je gams tako imenovani vmesni tip (Hofmann, 1978). Za prehranjevanje (iskanje hrane, paša, prežvekovanje) porabi tudi v obdobju bujnega rastlinstva več kot 60 % dneva, vodeča samica pa v dobi, ko doji mladiča, tudi do 80 % (Gossow, Hjeljord, 1978). Pridobivanje energije (»energetska bilanca«) je v gorah ob zoženih prehranjevalnih možnostih pomembna tudi v polet-

Višinska razporeditev gamsjih zimovališč v lovišču ZGD Triglav glede na lego. Levo sever (N), desno jug (S).

nem obdobju (vzreja mladičev, prava rezervne moči ipd.). Toda usmerjenega, kar najustrežnejšega pridobivanja moči (s prehranjevanjem) ni mogoče uspešno izpeljati v celotnem prostoru načrtovanja, ne da bi upoštevali ekološke in vedenjske (eko-etološke) značilnosti gamsa. Zaradi prisotnosti gamsa v poletnem času nad gozdno mejo je potrebno posebno pozornost nameniti načrtovanju drugotnih dejavnosti v prostoru, tj. turističnim rekreacijam, izletništvu in planinstvu.

Socialnost divjadi posameznih vrst

— teritorialne vrste in njihov odnos do okolja

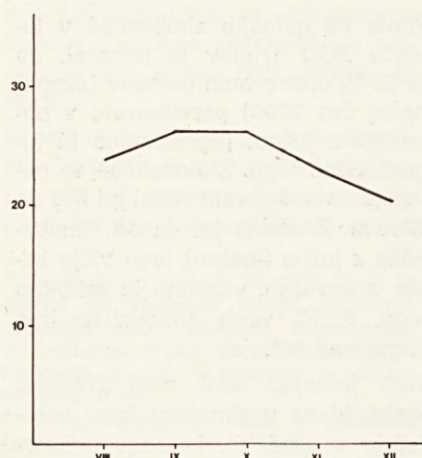
Prehranjevalne značilnosti divjadi

— izbira prehrane in prehranjevalni ritem.

Odnosi med vrstami

Pri odnosih med vrstami je pomembno poznati in upoštevati tekmovanje v prehranjevanju, ki nastopa ob prekrivanju življenjskih prostorov dveh ali več rastlinojedih vrst divjadi (npr. na Pohorju jelenjad — damjak — gams — srnjad, v Karavankah jelenjad — gams — srnjad, na Uršlji gori muflon — gams — srnjad itd...). Onderscheke in sodelavci (1974) so ugotovili, da si v takih primerih prevladujoče vrste pokrivajo primanjkljaj hrane na račun podrejenih vrst. Jelenjad, kot izrazita prevladujoča vrsta, si primanjkljaj (trave!) pokriva na račun srnja-

Gibanje telesne teže 5- do 10-letnih gamsov samcev glede na mesec uplenitve, lovišče ZGD Triglav

di s povečanim deležem zelišč in poganjkov listavcev. Srnjad, ki ji ti dve sestavini pomenita glavni vir hrane, pa mora primanjkljaj nadomestiti s povečanim deležem kislih trav in iglavcev. Zato srnjad v taki kombinaciji (z jelenjadjo) hitro nazaduje oziroma se mora zoženim prehranjevalnim možnostim prilagoditi z zmanjšanjem telesne teže in velikosti. Gams kot glavni (poglavitni) oz. vmesni tip glede prehranjevanja (Gossow in sod. 1978, Hofmann, 1978) je pri tekmovalju v pridobivanju hrane manj prizadet. Tekmovalje v prehranjevanju med vrstami neugodno vpliva na »energijsko bilanco«; divjad mora med iskanjem hrane prehoditi večje razdalje, da dobi dovolj (in primerno sestavljene) hrane.

(Nadaljevanje in konec v prihodnji številki)

Popravek

V Lovcu, št. 10 — oktober 1980, je na 317. strani v 3. stolpcu grafikonov **pravilno** »listavci in grmovje« in ne »listje in grmovje«. — Ur.

ral Kong deer herd. Proc. The Mitigation Symposium, USDA, Fort Collins, Col., 1979, pp. 474—480.

Ellenberg, H. (1978): Zur Populationsökologie des Rehes (*Capreolus capreolus*, L.) in Mitteleuropa. Spixiana, Supplement 2. München 1978, 211 pp.

Gavrin, V. F. (1974): Effect of anxiety factor on game fowl population productivity. Trans. XI. IUGB, Stockholm 1974, pp. 401—403.

Gossow, H., Hjeljord, O. (1978): Zur Nahrungsökologie von Gams und Schneeziegen und Fragen Ihre Soziobiologie. Tagungsbericht 3. Int. Gams Symposium, Mayrhofen 1978, pp. 39—53.

Hendee et al (1978): Wildlife in Wilderness. Wilderness Management, USDA Forest Service, Misc. Publ. No. 136, 1978, pp. 215—247.

Hofmann, R. R. (1978): Die Stellung der europäischen Wildwiederkäuer im System der Äsungstypen. Wildbiologische Informationen für den Jäger, St. Gallen 1978, pp. 9—18.

Klein, D. (1975): New perspectives on wildlife management in parks and reserves. Trans. XII. IUGB, No. 21, Lisboa 1975.

Lyon, J. (1978): Information requirements for wildlife management, Integrated inventories of renewable natu-

ral resources. Proc. of the workshop, USDA, Tuscon, Arizona 1978, pp. 45—52.

Mergen, F. (1976): Gozdarstvo — multidisciplinarni poklic. Gozd. vestnik 4/1976, Ljubljana, str. 129—137.

Müller, F. (1977): Wieviel Störung vertragen unsere Rauhfusshühner? Nationalpark 13, 1/1977, Spiegelau, pp. 9—13.

Ondersheka, K., Jordan, H. R. (1974): Einfluss der Jahreszeit, des Biotops und der Äsungskonkurrenz auf die Botanische Zusammensetzung der Panseninhalte beim Gams, Ren, Muffel und Rotwild. Tagungsbericht I. Int. Gamswild Treffen, Oberammergau 1974, pp. 53—80.

Rebula, E. (1978): Vlake v gozdu. Gozd. vestnik, 9/1978, Ljubljana, str. 372—382.

Reichholf, J. (1974): The influence of recreation activities on waterfowl. Int. Conference on the conservation of wetlands and waterfowl, Heiligenhafen, 1974, 4. pp.

Semenov-Tianšanskij, O. (1970): Some trends in ecological research on Tetraonids in Russian reserves. Proc. VIII. Int. Congress of IUGB, Helsinki, 1970, pp. 142—145.

Stanković, S. (1965): Le gibier dans les biocénoses contemporaines. Trans. VII. IUGB, Beograd, 1965, pp. 13—23.

Ueckermann, E. et al (1975): Die Auswirkung der zunehmenden Inanspruchnahme des Waldes durch die erholungssuchende Bevölkerung auf das Verhalten des Wildes und die Bejagungsmöglichkeiten der Wildbestände. Z. Jagdwiss. 21, 1975, Hamburg und Berlin, pp. 50—63.

Valentinčič, S. et al (1976): Embryonale Entwicklung bei der Gemse. Tagungsbericht II. Int. Gamswild-Treffen, Bled, 1976, pp. 49—59.

UPORABLJENA LITERATURA v tem, prvem delu in v nadaljevanju, v drugem delu

Adamič, M. (1976): Zaraščanje, odločujoč ekološki dejavnik številčnosti in razširjenosti nekaterih vrst divjadi na Krasu Slovenskega primorja. 3. simpozij iz lovstva, Beograd, 1976 (v tisku).

Berčič, H. (1979): Manj časa za delo, več za športno počivanje. Delo, 29. decembra 1979, Ljubljana, (sobotna priloga, str. 28).

Cornett, D. C. et al (1979): Evaluation of the potential impact of proposed recreation development on the Mine-

V ponedeljek in torek, 3. in 4. 11. 1980, je skoraj v vseh delih Slovenije močno snežilo. Sneg je zapadel tudi v nižinah, od 20 do 50 cm, in povzročil veliko škode. Tako zgodaj toliko snega tudi najstarejši ljudje ne pomnijo. Ali se bo v prihajajoči zimi res uresničila napoved: »Mnogo osa, dosti snega.« — Na sliki: Damječji košuti v snegu. Foto J. Černač, Diana

Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov – Trbovlje 1980

Jože Skrinar

Slovenski lovci-pevci so se letos v juniju zbrali na svojem sedmem srečanju. Na srečanju v Vipavi leta 1979 je organizacijo srečanja v letu 1980 prevzela Lovska družina Trbovlje, čeprav je bil njen pevski zbor ustanovljen šele novembra 1978.

Organizacijske priprave na 7. srečanje so stekle jeseni 1979. V decembrski številki Lovca je bil objavljen razpis srečanja. Zbori naj bi se prijavili do 30. januarja 1980. Vendar na razpis ni bilo pravega odziva. Šele na ponovno vabilo z okrožnico, ki je bila razposlana 21. februarja 1980, so se zbori prijavili. Prvotno določeni datum srečanja — 10. maj — je bil zaradi žalovanja ob smrti predsednika Tita preložen na soboto, 7. junija 1980. Tega dne se je v Trbovljah zbralo 245 pevcev in rogistov, ki so sestavljali 10 pevske zborov, 4 oktete in (2) skupini rogistov.

Zbirališče je bilo pri osnovni šoli, zraven poslopja skupščine občine Trbovlje. Po kratkem posvetu zborovodij in predstavnikov pevske zborov je bila tu skupna pevska vaja, ko se je pevcem pridružila še Delavska godba Trbovlje.

Po vaji so se pevci razvrstili v spreved, ki je ob 15.30 krenil, z delavsko godbo na čelu, proti Delavskemu domu. Zbore so vodile dekleta Srednješolskega kulturnega društva v narodnih nošah, ki so vsem pevcem in rogistom tudi pripele rdeče nageljne. Pred Delavskim domom je zbore pričakala in pozdravila množica domačinov, ki so bili presenečeni nad tolikšnim številom pevcev iz lovskih vrst.

Prvi del kulturnega sporeda je bil skupni nastop združenih pevske zborov na ploščadi pred Delavskim domom. Skupni nastop so začeli prekmurski rogisti pod vodstvom Jožeta Grleca. Po Simonitijevi pesmi »Tito«, ki so jo zapeli združeni pevski zbori ob spremljavi Delavske godbe, je vse sodelujoče na tem srečanju pozdravil Henrik Pušnik, predsednik Skupščine občine Trbovlje. Potem je mogočno zadonela

»Lovska«, ki jo je priredil Franc Venturini, lovski pevski zbori pa so jo že na prvem srečanju v Globokem izbrali za slovensko lovsko himno. Po izvedbi »Lovske« sta zbrane pozdravila Stane Kokalj, v imenu Lovske zveze Slovenije, in Anton Brilej, v imenu Zveze lovskih družin Zasavje-Trbovlje. Skupni nastop so združeni zbori zaključili s pesmijo Radovana Gobca »Zdravica svobodi«, ob spremljavi delavske godbe pod taktirko Mihe Gunzeka. Združenim pevskim zborom je dirigiral Jože Skrinar.

Takoj zatem so poslušalci zasedli gledališko dvorano Delavskega do-

ma do zadnjega kotička, pevski zbori pa so se pripravili na koncertni nastop, ki se je začel ob 16. uri.

Koncertni nastop je povezoval član Lovske družine Trbovlje Jani Kužnik. Vsak nastopajoči zbor je dobil v spomin na sodelovanje lično priznanje in simbol rudarskih revirjev — jamsko svetilko. Oboje sta zborom, oktetom in skupinam izročila Jovo Cerar in Tine Račič, predsednik in tajnik pevskega zbora Lovske družine Trbovlje.

Razveseljiva je splošna ugotovitev, da se kakovost petja lovskih zborov iz leta v leto izboljšuje. Nekaj lovskih zborov bi se lahko brez sramu

Koncert so izvajali po naslednjem vrstnem redu (v oklepaju število pevcev, leto ustanovitve):

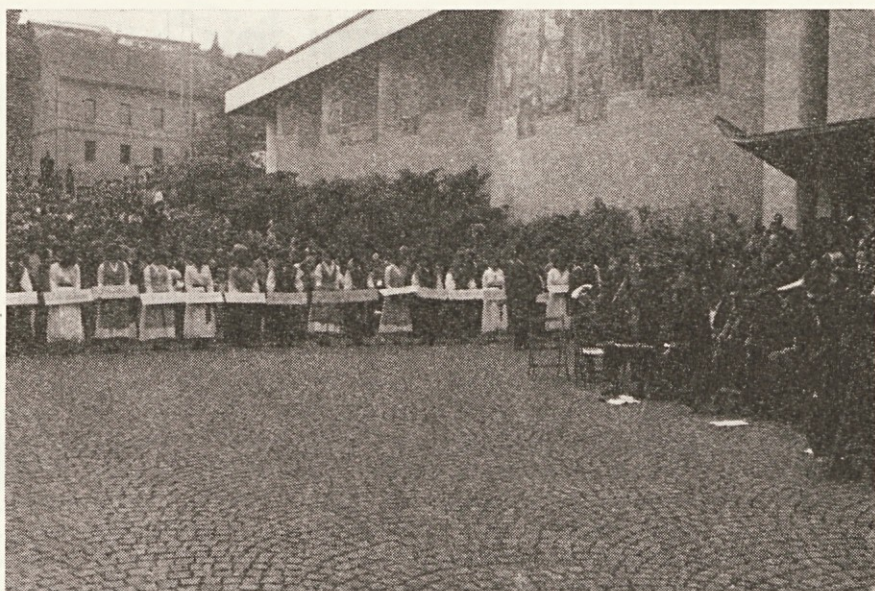
1. Skupina rogistov ZASAVJE, Šmartno pri Litiji
2. Pevski zbor ŽELEZNA KAPLA (18, 1975)
zborovodja: Vladimir Prušnik
a) Radovan Gobec: Lovska
b) Oskar Dev: Čej so tiste stezice
3. Pevski oktet STUDENEC (1978)
vodja: Jože Puntar
a) Fran Venturini: Nocoj pa oh nocoj
b) narodna: Jaz pa vem kako
4. Pevski oktet KUNGOTA (1975)
vodja: Ervin Ravnjak
a) Franc Gornik: Jager gre na jago
b) Ivan Rijavec: Ob Kolpi
5. Pevski oktet ŠMARTNO PRI LITIJ
vodja: Andi Vidic
a) Radovan Gobec: Jagerček mlad
b) Alojz Srebotnjak: Bori
6. Pevski zbor GLOBOKO (23, 1971)
zborovodja: Miha Haler
a) Fran Gerbič: Lovce
b) Peter Jereb: Pisemce
7. Pevski zbor MEDVODE (13, 1975)
zborovodja: Igor Majcen
a) Danilo Bučar: Pleničke je prala
b) Gustav Ipavec: Planinska roža
8. Pevski zbor DOBERDOB (25, 1978)
zborovodja: Aleš Hoban
a) Zorko Prelovec: Doberdob
b) Rado Simoniti: Vstajenje Primorske

9. Pevski zbor DEKANI (20, 1973)
zborovodja: Fabio Vatovec
a) Valentin Zelnik: V gozdu
b) Radovan Gobec: Kaj bi te vprašal
10. Pevski zbor PODGORJE (15, 1973)
zborovodja: Ivan Ridl
a) Gustav Ipavec: V mraku
b) Oskar Dev: Dečle, to me povej
11. Pevski oktet POSTOJNA
vodja: Miran Žitko
a) Peter Lipar: Partizanovo slovo
b) Benjamin Ipavec: Domovini
12. Pevski zbor SODRAŽICA (10, 1971)
zborovodja: Franc Gornik
a) Miha Dovžan: Stari lovec
b) Franc Gornik: Travnja gora
13. Pevski zbor MALEČNIK (18, 1978)
zborovodja: Ivan Urbančič
a) Jože Leskovar: Ana dečva m'je snoč dou šribava
b) Luka Kramolc: Jaz sem en frišen jager
14. Pevski zbor ZLATOROG, Vipava (30, 1976)
zborovodja: Franc Zupančič
a) Anton Medved: Pesem lovčeva
b) Vladimir Berdović: Teče Tara
15. Pevski zbor TRBOVLJE (28, 1978)
zborovodja: Jože Skrinar
a) Jože Skrinar: Srečni lovec
b) Rado Simoniti: V nedeljo popoldne
16. Skupina rogistov PREKMURJE, Murska Sobota (8, 1972)
vodja: Jože Grlec

Koncertni nastop so zaključili združeni zbori, ki so pod vodstvom Jožeta Skrinarja zapeli »Pozdrav« Ubalda Vrabca in »Prvomajsko« Antona Hajdriha.

Vsa srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov

Vrstni red	Kraj	Datum	Število zborov
1.	Globoko	20. 4. 1974	5
2.	Brežice		
	Podgorje		
	— Slovenj		
3.	Gradec	7. 6. 1975	6
4.	Dekani	22. 5. 1976	6
	Ribnica		
	na Dolenjskem		
5.	Maribor	11. 6. 1977	10
6.	Vipava	3. 6. 1978	10
	Trbovlje	19. 5. 1979	14
7.	Trbovlje	7. 6. 1980	16

postavilo v isto vrsto s starejšimi renomiranimi pevskeimi zbori na Slovenskem, čeprav »najstarejša« lov-ska pevska zbora delujeta le 8 let, en zbor 7 let, dva zbora 6 let, trije zbora 4 leta, en zbor 3 leta in pet zborov komaj leto dni.

Izmed vseh pesmi, ki so jih zapeli lovski pevski zbori, jih je bilo le 10 z lovsko vsebino. To je pa premalo. Naši lovski pevski zbori bi morali segati zavzeteje po lovskih pesmih ali vsaj po pesmih o divjih živalih in naravi. Lovske pesmi pa ne spadajo le na srečanja lovskih pevskih zborov, ti zbori naj bi jih peli tudi ob drugih priložnostih. To bi morda le spodbudilo naše skladatelje, da bi izpopolnili vrzel v naši vokalni literaturi, ki naj bi bila dostopna lovskim pevskeim zborom.

Končno naj še zapišemo, da sta organizatorici srečanja LD Trbovlje in ZLD Zasavje, s svojim pripravljalnim odborom, ki mu je načeloval ing. Ivo Berger, izvedli 7. srečanje uspešno in v splošno zadovoljstvo. Kdaj in kje bo 8. srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov, o tem se zastopniki sodelujočih v Trbovljah še niso mogli odločiti.

Slika zgoraj:

Lovski pevski zbori so prišli izpred osnovne šole do Delavskega doma v Trbovljah v sprevodu pod vodstvom deklet v narodnih nošah

Slika v sredi:

Pevski zbor Lovske družine Trbovlje z zborovodjem Jožetom Skrinarjem

Slika desno:

Združeni lovski pevski zbori med svojim nastopom na odru v Delavskem domu v Trbovljah

Drugi pogon – krožni lov

Odlomek iz še ne objavljenega dela »Dolgouhec«

Alfonz Mazlu

Dan, ko so občani navdušeno z godbami in veselicami slavili dan republike in hkrati tudi praznik zmage nad roparskim okupatorjem, je bil za divjad zelo žalosten.

Dolgouhec je ležal dober streljaj od gozda na njivi v brazdi. Že od daleč je slišal, kako se bliža po kolovozu tovarnjak. Bil je poln gonjačev, med njimi je bil tudi lovski čuvaj Jernejc s svojim psom Brinom. Na drugem koncu njive ob gozdu se je tovarnjak ustavil in gonjači so z vozila poskakali na tla. Jernejc jih je razporedil od enega do drugega konca gozda, tako, da so bili enako vsaksebi, v dolžini kakega pol kilometra. Zabičal jim je, da morajo biti mirni, dokler se pogon ne začne.

Kmalu zatem so se pripeljali še lovci in se razmestili na drugem koncu onstran gozdiča. Dogovorjeno je bilo, da bodo gonjači pognali proti njim.

Lovovodja je zatrobil na lovski rog in s tem dal znak, da se pogon začne. Gonjači so potrkalvali po deblih in vejah ter se oglašali, da so prepodili divjad iz njenih skrivališč. Ne-

kateri so imeli raglje in klopotce. Zopet ista pesem, je pomislil Dolgouhec v svojem ložu. Toda ta »pesem« je bila nekoliko drugačna. Gonjači niso kričali le »tiro, fazan — naprej! fazan — desno! fazan — levo!« Zaslišal je tudi glasove »pozor, zajec — naprej! zajec — desno! zajec — levo! zajec — nazaj!«

Lovci so streljali na fazane in tudi po Dolgouhčevih vrstnikih, ki so se sicer skušali rešiti s svojimi hitrimi, dolgimi skoki. Videl je, kako je po strelu zajec otrdel, podrsal po tleh in mirno obležal. Drugi se je kar trikrat prekopicnil čez glavo in se umiril. Vrstniku, ki je bežal mimo njega, je opletala zadnja noga. Toda za njim je Jernejc poslal Brina. Dohitel ga je, zgrabil, da je milo zavekal. Dolgouhcu je šel vrstnikov smrtni krik do kosti. Brin ga je pa močno držal v zobeh in ponosno nesel svojemu gospodarju. Jernejc je prijel zajca z levico za zadnje okončine, z desnico pa krepko udaril po zatilju, da se je umiril. Nato ga je prijel za sprednji nogi, ga obrnil s hrbtom proti sebi ter ga z desnim

palcem pritisnil drsajoče spodaj po trebuhu proti zadnjici, da se je zajcu izcedil seč. Črto lovcev je preletelo tudi nekaj fazanov, toda strelji niso zvrnili niti enega.

»Krivično je streljati na fazana pre-daleč!« je zakričal Jernejc. »Šibre ga kvečjemu ranijo, da klavrno nekje pogine.«

Nekaj Dolgouhčevih vrstnikov strelji niso zadeli, a takih primerov ni bilo veliko. Dolgouhec je sedaj nazorno spoznal, da lovci streljajo tudi po zajcih. To je bilo zanj novo in žalostno dejstvo, ki ga je opozorilo, da se mora odslej lovcev še bolj izogibati.

Prvi pogon je bil pri kraju. Na pove-lje vodje lova so lovci in gonjači pri-nesli ustreljeno divjad k tovarnjaku in jo prešteli. Zajcem so prevezali zadnje okončine, fazane zvezali po dva in dva ter jih obesili na prečke in natovorili.

Po kratkem odmoru je bil na vrsti drugi pogon na sosednjem polju, prepreženim z gozdiči. To je bil lov v krogu. Od zbirališča so se gonjači razmestili levo in desno po kolo-vozu, po sto korakov vsaksebi. Med vsakim petim in šestim gonjačem je bil lovec. Tako so stopali v levo in desno, dokler na drugem koncu gozdiča niso sklenili velikega kroga. Dolgouhec je menda spoznal, da ga bodo zajeli v krog. Prešinilo ga je spoznanje, da je treba bežati. Dvignil se je z loža in jo pobrisal urnih skokov. Bežeč iz kroga je naletel na vrstnika, ki je tudi zapustil svoj lož. Še nekaj zajcev, mimo katerih so prav blizu prišli gonjači in lovci, je skočilo z loža in si še pravočasno rešilo svoj kožuh.

Na dvakratni znak lovskega roga so se gonjači in lovci začeli pomikati proti sredini kroga. Zajci so se dvigali z ložev in bežali pred gonjači in lovci, misleč, da imajo pred seboj prosto pot. Toda onstran so jih sprejeli strelji lovcev iz nasprotnega dela »krožnega oboda«. Le redki so »prebili krožnico« z nepreluknjanim kožuhom. Nekateri so na mestu obležali, drugi so s smrtjo v pljuhih

Letos 29. novembra je 30. obletnica prve vzorne brakade na Frati, sredi lovišča LD Novo mesto. Leta 1954 je novomeška lovska zveza na Frati, ob vzorni brakadi, odkrila spomenik lovцем partizanom... Na sliki: Sestanek uprav. odbora Lovske zveze Novo mesto. Na dnevnem redu priprava vzorne brakade na Frati, 29. nov. 1962. Sprednji z leve: Zorko, Slavko Bele in predsednik Franjo Bulc.

bežali, kakor da se nič hudega ni zgodilo, toda pri petdesetih, sto skokih so obležali mrtvi. Če je zajec dobil šibro v stegno, ne da bi bila prizadeta kost, strela še naznačil ni. Če pa je dobil šibro v oko, se je zavrtel v krogu in muk ga je rešil drugi strel.

Tu pa tam je zletel z njive fazan. Le tisti, ki se je takoj visoko dvignil in je letel čez uvidevnega lovca, ni slišal žvižga šiber in je srečno preletel smrtonosni krog.

Gonjači in strelci so stopali naprej. Krog se je ožil, razdalja med gonjači in lovci je bila vedno manjša. Zajci so seveda na splošno bežali proti sredini kroga, se ustavljali in oprezali, kje bi bilo moč uiti. Nekateri so sedli na zadnje noge, naredili možica in lovili glasove z uhlji, nato pa se potuhnjeno potegnili po brazdi ter čakali na priložnost, da uidejo nepazljivemu ali slabemu strelcu.

Ko je bil krog že toliko zožen, da je pretila nevarnost, da bi gonjača ali lovca v nasprotnem delu krožnega oboda mogla doseči šibra, je lovovodja trikrat zatrobil. To je pomenilo: »Stoj!« Na ponoven znak iz lovskega roga so se gonjači usmerili proti sredini kroga, lovci so se pa obrnili nazaj, da so gledali izven kroga. Gonjači so pregnali zajce, ki so se prikrili. Kam drugam naj bi bežali kakor iz kroga. Tedaj je bilo odvisno od sposobnosti strelca in

brzine zajcev, koliko kratkorepcev je ostalo še naprej za pleme.

Na trikratni znak lovskega roga je bil drugi pogon — krožni lov — pri kraju, pri kraju pa tudi celoten skupni lov. Gonjači so prinesli ustreljene zajce, lovci so pa izpustili svoje pse, da poiščejo ranjene kratkorepce.

Enako kakor prej so tudi sedaj gonjači in lovci naložili odstreljeno divjad na tovrnjak, ki jo je odpegljal k lovski hiši. Ko so lovci prišli do hiše, je bila divjad že razvrščena in položena druga ob drugi. Vsaka s svojo levo stranjo navzgor. Vsak deseti kos je bil potegnjjen iz vrste za svojo polovico. V vrstah so ležali zajci, fazani, lisica, dve sivi vrani in sraka. Bistrega Dolgouhca seveda ni bilo med njimi.

Peter, novinec med gonjači, ki še ni poznal lovskih običajev in pravil, je prestopil divjad v vrsti. Čuvaj Jernejc je to opazil in gonjača nahrulil, češ da niti gonjač niti lovec mrtve divjadi ne sme prestopiti, ker jo s tem žali.

Tedaj se je zopet oglasil rog, ki je klical lovce in gonjače v zbor pred položeno odstreljeno divjad.

»Lovski tovariši,« je spregovoril lovovodja, stoječ ob lovini pred zborom. »Lov smo izvedli razmeroma vzorno. Disciplina, razen dveh sporlsljajev, je bila na višku. Pohvaliti moram naše člane, ki so z dejanji

dokazali, kako dragi so nam gostje. Lov ni le ubijanje divjadi, ampak tudi gojitev divjadi, a ne le divjadi, temveč tudi lovskega tovarštva in družabnosti. Spoznavati se moramo med seboj in se učiti drug od drugega v dobro naše organizacije in varstva ter gojitve divjadi. Če so se naši gostje dobro počutili med nami, nam je to v veliko zadovoljstvo. Današnja lovina je približno tolikšna, kolikor smo predvidevali: 107 zajcev, 148 fazanov, lisica, vrani in sraka. Ker slavimo danes naš največji praznik, dan rojstva Titove Jugoslavije, vas vabim po pozdravu lovini v našo lovsko hišo, da se ob kozarcu rujnega še kaj pomenimo. Za prijetno razvedrilo v jesenski naravi se zahvalimo položeni divjadi s pozdravom po stari lovski navadi!« Udeleženci lova so strnili svoji vrsti in stopili v pozor. Lovci so stisnili cevi ob jermeniku svojih pušk, ki so viseč na njihovi levi rami, s cevmi spredaj gledale napvično navzgor.

»Pozdrav lovini!« je ukazal vodja lova.

Čuvaj Jernejc, ki je bil lovovodjev pomočnik in vodja gonjačev, je trikrat zatrobil na svoj lovski rog — v zahvalo uplenjeni divjadi in v čast zlati jeseni. Še Brin ob čuvajevi levi nogi je brez sovraštva gledal na mrtvo lisico pred seboj.

»Položeni divjadi za lovski blagor — hvala!« je s slovesnim poudarkom rekel lovovodja in se odkril.

»Hvala, stotera hvala!« so odvrnili lovci in gonjači v vrstah in se odkrili, zroč na položeno divjad pred seboj.

»Tragika lova je v tem, da ubijamo, kar ljubimo,« je najbrž pomislil kdo izmed lovcev, ki so po opravljeni obveznosti stopali v lovsko hišo, kjer jih je čakala večerja.

Ob odličnem jeruzalemčanu so se razvezali jeziki. Gostje iz hribovitih krajev se niso mogli načuditi tolikšnemu staležu male divjadi. (Opisani lov je bil 10 let po osvoboditvi.) Večini gostov je med lovom zmanjkalo nabojev, da so si jih morali izposojati pri domačinih. Nadalje se je pogovor razpredal o varstvu in gojitvi divjadi.

Na vrsti so bile napitnice, zadonela je pesem in zaropotal lovski ropot. Še dolgo bi se družba ne razšla, če lovovodja ne bi opozoril zelenih bratov, da je naslednji dan še en skupni lov in zbor pred lovsko hišo točno ob osmi uri.

Kratek oris lovtva v ČSSR

Jozef Hojč, predsednik glavnega odbora Slovaške lovske zveze —
prevedel **Samo Savnik**

Letos slovaški lovci praznujemo 60-letnico svojega organiziranega lovtva. Češka lovska zveza bo ta jubilej slavila leta 1981. Že kmalu po rojstvu češkoslovaške republike so se lovci začeli prizadevati, da bi se organizirali v lovsko društvo. Podobne okoliščine so za češkoslovaško lovtvo nastale potem, ko je Češkoslovaško (leta 1945) osvobodila sovjetska armada, kajti med sedmimi novimi zakoni, ki jih je predlagala Komunistična partija Češkoslovaške, je bil tudi za tisti čas (v letu 1947) napreden zakon o lovtvu. Ko je izšel ta zakon, so se pojavila sedanja lovska društva. Zaradi velikih sprememb v proizvodnih odnosih pa je bilo treba leta 1962 izdati nov zakon o lovtvu, ki je prinesel pomembne spremembe. Glavne so v tem, da je:

- ločil pravico do lova od lastniške pravice do zemlje;
- priznal pravico do lova le socialističnim organizacijam;
- okreplil vpliv državnih organov pri vodenju lovtva v lovskih organizacijah;
- omogočil, da bi imelo pravico do lova čim več delavcev, združenih v lovskih društvih.

Potem, ko so bila sprejeta in objavljena ta temeljna vodila, po katerih je pri nas urejeno lovtvo, je položaj takle:

Lovne površine v ČSSR:

poljske	6 694 509 ha
gozdne	4 407 555 ha
vodne	134 159 ha
druge	376 849 ha
Skupaj	11 613 072 ha

Na teh 11 613 072 ha lovni površini se je izoblikovalo 6135 lovišč. Sedanja poprečna površina lovišča v Češki socialistični republiki je 1417 ha, v Slovaški socialistični republiki pa 3544 ha. Na tak razloček ni vplival drugačen zgodovinski razvoj, temveč dejstvo, da smo začeli na Slovaškem pred nekaj leti združevati lovišča v večje celote, česar

v ČSR doslej še niso storili, pač pa se na to pripravljajo.

Če je organizacijska oblika našega lovtva zelo dobra in ustrezna njegovemu razvoju, potem je predvsem dobra in odločilna zlasti njegova vsebina, ta pa je socialistična, v socialistični državi in se ravna po socialističnih pravnih normah. Zakon o lovtvu že v uvodu govori o tem, da mora lovtvo kot panoga kmetijskega in gozdnega gospodarstva zagotoviti v skladu s potrebami socialistične družbe in v skladu z državnim načrtom ljudskega gospodarstva ustrezno gojitev, zrejo, varstvo in lov divjadi kakor tudi gospodarno uporabo uplenjenih živali.

Z zakonom predpisane dolžnosti opravljajo lovci v lovskih društvih, ki so najnižja organizacijska oblika. Lovišče upravlja lovsko društvo. Zakon zahteva, da mora vsak uporabnik lovišča (lovska društva) izdelati načrt lovskega gospodarjenja in lova v ožjem pomenu, bodisi z odstrelom ali z odlovom divjadi. Pri načrtovanju je glavno vzdrževanje normiranega plemenskega staleža živali v pravilni starostni in spolni sestavi ter uravnavanje številčnosti živali z odstrelom ali z odlovom žive div-

jadi. Poseben načrt je namenjen zreji in lovu parkljarjev (jelenjadi, srnjadi, muflonov in divjih prašičev), mali divjadi (zajcev, jerebic, fazanov) in še zlasti varstvu redkih živali (medvedov, divjih petelinov, ruševcev, svizcev). Razen tega mora imeti lovišče tudi načrt o delih v lovišču (krmišča, krmljenje), o zreji in vzgoji lovskih psov itd. Načrte potrjujejo okrajni ljudski odbori, v sodelovanju z okrajnimi odbori lovskih društev. Naj za ponazoritev povem, da so na Slovaškem v letih od 1975 do 1978 poprečno letno odstrelili parkljaste divjadi v skupni teži 1363 ton in male divjadi v skupni teži 785 ton.

Ali je bil odstrel izvršen v skladu z načrtom, zlasti v pravilnem spolnem in starostnem razmerju, ocenjujejo na gojitvenih pregledih in pregledih trofej. Poglavitni namen takih pregledov je: dosega z odstrelom ustrezno kakovost trofejnih živali, presojati pravilnost lovskogojitvenih posegov glede vzreje divjadi določenih vrst in nadzorovati izpolnjevanje predpisov pri izvrševanju lova. Taki pregledi so vsako leto po lovski sezoni, prirejajo pa jih okrajni odbori lovskih društev. Zaradi nepravilnega odstrela je ukrep tem ostrejši, čim nadobudnejša in za zrejo pomembnejša divjad je bila odstreljena, čim manj primerno je bilo žival glede na starost odstreliti in čim pogosteje se nepravilni odstrel ponavljajo. Takšni pregledi imajo tudi svoj vzgojni pomen.

Pri načrtovanju gojitve divjadi in uravnavanju lova kakor tudi pri celotnem lovskem delovanju in gospodarjenju je lovцем v veliko pomoč koncept razvoja lovtva v obeh republikah do leta 1990, ki sta ga v letih 1972-73 izdelali ministri obeh socialističnih republik v sodelovanju z obema republiškima lovskima zvezama. Oba koncepta predvidevata dolgoročni načrt razvoja vseh področij ljudskega gospodarstva, predvsem seveda kmetijstva.

Glavni lovski instanci v obeh socialističnih republikah sta republiški lovski zvezi, ki ju vodita ljudski ministristvi za kmetijstvo in preskrbo. Na Slovaškom je to »Slovenský poľovnícky zväz«, na Češkem pa »Český myslivecký svaz«. Obe lovski zvezi sta socialistični organizaciji in pravni osebi. Organizacijsko sta razdeljeni na okrajne lovske zveze in osnovne organizacije — lovska društva. Obe zvezi sta pooblaščen, da izvajata svoje pravice in dolžnosti do lovskih društev v okviru svojih potrjenih načrtov in proračunov.

Po letu 1969, ko se je ČSSR uredila federativno, sta obe lovski zvezi ustanovili še zvezni organ — Federalni odbor lovske zvez ČSSR. To je organizacijsko posvetovalno telo, ki zagotavlja enotno delovanje obeh zvez glede razvoja češkoslovaškega lovstva, organizira akcije zveznega pomena in predstavlja češkoslovaško lovstvo v mednarodnih telesih in organizacijah. Federalni odbor sestavljata predsedstvi obeh republiških zvez, ki sta zastopani enakopravno. Federalni odbor ima poleg plenuma še šestčlansko predsedstvo, ki ga sestavljajo: oba predsednika, oba podpredsednika in oba tajnika obeh zvez.

Veliko pozornost namenjamo novim, mladim lovcem. Lovca lahko postane le tisti državljani, ki je dopolnil 18 let starosti, ki je moralno neoporečen in opravi izpit iz lovstva, če ga seveda ni že opravil kot slušatelj določene gozdarske ali kmetijske šole. Pred izpitom mora kandidat opraviti pripravniško šolanje, ki sestoji iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretična priprava sestoji iz predavanj sedmih tem: politična vzgoja, lovska zoologija in biologija, zreja divjadi in skrb zanjo, načini lova, lovska kinologija, predpisi o lovstvu, lovsko orožje in strelivo ter lovski pripomočki. Od celotnih 66 ur predavanj mora kandidat prisostvovati predavanjem najmanj 54 ur. Teoretičnemu delu pripravništva sledi praktično delo, ki traja leto dni. Kandidat ga opravlja v lovišču brez orožja. Sodelovati mora tudi pri raznih prireditvah in na sestankih lovskega društva.

Pri teoretični pripravi kandidata namenjamo veliko pozornost varstvu celotne narave. Radi bi dosegli, da bi bil socialistični lovec v prvi

Češkoslovaški lovci spoštujejo in izvajajo lovske običaje. Češki lovec med drugim dosledno nosi puško na levi rami s cevjo spredaj in navzgor. Na sliki: Češka poklicna lovca trobita konec skupnega lova.

vrsti varovalec žive narave, da bi sodeloval pri ohranjanju oziroma ustvarjanju ekološkega ravnovesja v naravi. Izhajamo iz spoznanja, da je žival sestavni del sistema narave. Pri tem poudarjamo, da je pravilna gojitev divjadi le tista, ki smotrno upošteva celotni naravni sistem. Naša zgodovinska dolžnost je, ne

dopustiti, da bi kljub različnim pritiskom civilizacije izumrla še kaka živalska vrsta. Izpolnjevati to vlogo je pomembna in zahtevna naloga, zakaj pritisk civilizacije na našo življenjsko združbo (biocenozo) je vedno hujši in s svojimi škodljivimi vplivi ogroža vse več živalskih in rastlinskih vrst.

Lovska organizacija

Matjaž Šturm letošnji državni prvak

Malokomu, ki se dobra tri leta resneje ukvarja s streljanjem na umetnem golobu, uspe v tako kratkem času na tako veliki preizkušnji, kakor je državno prvenstvo, zadeti toliko golobov, da je njegov rezultat celo v svetovnem merilu prava redkost. Matjažu Šturmu, članu vrhniške ekipe, je to uspelo. Na letošnjem državnem prvenstvu v trap disciplini, od 29. do 31. avgusta v Trnovem pri Sarajevu, je sestrelil kar 195 golobov, od 200-tih. To je bila prepričljiva zmaga in nov državni rekord v mednarodnem programu. Prejšnji rekord — to je bil Zadnikarjev — je izboljšal za 1 goloba. Kljub temu, da se je Šturmove strelska pot pravzaprav šele začela vzpenjati v strme višine, pa njegov uspeh, čeprav ga tudi sam ni pričakoval, vendarle ni naključje. Koliko volje, vztrajnosti in upornosti je v njem! Predvsem notranje moči, kajti streljanje na umetne golobe je disciplina za ljudi z močnimi živci in z izredno sposobnostjo za koncentracijo v odločilnem trenutku...

Pri doseganju vrhunskih uspehov je odločilna tudi psihična pripravljenost tekmovalca pred nastopom. Tudi za to je potrebna posebna vaja, tako imenovani avtogeni trening, ki ga mnogi vrhunski športniki vse bolj izvajajo, vsak na svoj način. Tudi Matjaž ima pred nastopom svojo, posebno »mašo«, kakor temu radi pravimo v strelskem žargonu. Brez nje prav gotovo ne bi tudi na prejšnjih manjših tekmovanjih dosegel visokih uvrstitev.

Matjaž Šturm, ki mu bo letos 32 let, je doma z Brezovice, kjer je tudi član lovske družine. Po poklicu je učitelj.

Poučuje na osnovni šoli Bičevje v Ljubljani.

Na letošnjem državnem prvenstvu v trap disciplini je med ekipami izstopala novosadska »Vojvodina«, ki je s 568 zadetimi golobi kar za 15 golobov izboljšala svoj dosednji rekord. Druga je bila ekipa »Zagreb 1926« s 556 zadetki, kar je tudi boljše od starega rekorda. Vse štiri slovenske ekipe, ki so nastopile na prvenstvu, pa so presegle dosednji republiški rekord; nov je zdaj 549 golobov, dosegle pa so ga kar tri ekipe: »Svoboda« Senožec, ki je bila zaradi boljše zadnje serije tretja, »Olimpija« iz Ljubljane, ki je bila četrta, in peti »Mercator« iz Ptuja. Ekipa »Vrhnik« je s 545 zadetki pristala na prav dobrem šestem mestu.

Konkurenca je bila huda, saj mora prej vsaka ekipa za nastop na državnem prvenstvu doseči predpisano normo. Doseže pa jo lahko le na republiškem prvenstvu, tako kot posamezniki. Letos je bila ekipna norma 510 sestreljenih golobov od 600 možnih, za posameznika pa 172 sestreljenih golobov od 200. Kljub tako visokim normam je bila udeležba letos na državnem prvenstvu rekordna: nastopilo je 96 tekmovalcev iz 30 strelskih družin, od teh 15 v ekipni konkurenci. Kategorijo zveznega mojstra strelca (186) je doseglo 14 tekmovalcev, med njimi 4 iz Slovenije: poleg Šturma (195) še Zadnikar (190), ki je bil tretji, Sotlar (189) četrty in Šekornja (189) sedmi. To kategorijo je mogoče doseči le na državnem prvenstvu; v obeh prejšnjih letih, odkar tekmuje po mednarodnem programu (ekipno 4 x 150 golobov, posamezniki na 200 golobov), pa je uspelo doseči le enemu samemu tekmovalcu.

Zares je bil v zadnjem letu opazen skokovit napredek v razvoju trap discipline pri nas. Slovenskim strelcem je k takšnim uspehom prav gotovo veliko pripomogla novoustanovljena trap liga, ki bi jo bilo treba še izpopolniti in dalje razvijati. Potrebna pa bi bila tudi širša družbena podpora, kajti še vedno večina tekmovalcev nastopa povsem na svoje stroške.

Marijan Sotlar

Matjaž Šturm, državni prvak v streljanju na umetne golobe, prejema na strelišču v Trnovem pri Sarajevu pokal, diploma in medaljo

Foto F. Končan

35 let LD Senožec

Med najstarejše lovske družine v naši republici sodi LD Senožec, ki letos slavi 35 let svojega obstoja.

Nastala je neposredno po vojni na pobudo Antona Sotlarja, Jožeta Šturma, Jakoba Porta in še nekaterih drugih, ki so čutili potrebo in dolžnost organizirati zaščititi in gojiti divjad, ki je bila zaradi vojne vihre zdesetkana in pregnana.

Že konec leta 1945 so omenjeni tovariši izposlovali pri takratnem postojnskem okraju (okrajni tajnik je bil tedaj Jože Šturm) dovoljenje za ustanovitev Lovske družine Senožec in jo v decembru istega leta tudi ustanovili. Prvih osem članov je dobilo lovske izkaznice že januarja 1946. Stalna skrb za divjad naših gozdov, polj in gmajn je postala njihovo vodilo.

Ščasoma je LD sprejela nove člane. Izredno tovarištvo med člani je močno vplivalo tudi na razporeditev tamkajšnjega prebivalstva in ni je bilo naloge, ki bi je s skupnimi močmi ne mogli rešiti.

Med nalogami je bilo zlasti pomembno prepričevanje divjega lova, ki je bil neposred-

no pred vojno, med njo in tudi po osvoboditvi precej razširjen. Proti divjim lovcem pa niso nastopali z grobim preganjanjem, temveč so jih sprejeli v lastne vrste in jih prevzgojili v prave lovce.

Nepopolno lovsko zakonodajo (neposredno po vojni je skoraj ni bilo) so dopolnjevali s svojimi odločitvami, ki so jih vedno oblikovali v prid divjadi in narave nasploh. Na pobudo LD Senožec so bili že januarja 1946 v naših krajih nastavljeni prvi logarji.

Leta 1950 je bila LD Senožec uradno registrirana pri Lovski podzvezi Postojna. Izredno tovarištvo, ki je vladalo med lovci, pa ni vplivalo le na odnose z okoliškim prebivalstvom, temveč tudi (čeprav se morda čudno sliši) na mednarodne odnose.

Leta 1952 je na pobudo LD Senožec tedanji jugoslovanski konzul v Trstu Mitja Vošnjak izposloval posebno dovoljenje, ki je omogočalo tržaškemu lovcem loviti v lovišču naše LD. Vsak tak lov je bilo pravo tovariško srečanje, ki je močno vplivalo na razvoj dobrih sosedskih odnosov med narodom ob meji in to že pred sprejetjem Videmskega sporazuma.

V 35 letih obstoja LD Senožeče je bilo narejenega veliko. Lovišče so obogatili z več krmnimi njivami, napajališči za divjad in drugimi lovskimi napravami. Zastopanost vrst in številčnost divjadi sta dokaz, da lovška družina dobro gospodari.

Želja nas vseh je, da bi še naprej dobro gospodarili in ohranili tudi zanamcem vse tisto, kar so lahko opazovali in ob tem lovsko doživljali naši predniki.

Hkrati čestitamo vsem ustanoviteljem in najstarejšim članom, še posebej Antonu Sotlarju, Jožetu Šturmu in Zdenku Gorcu, ki so lani praznovali 60-letnico rojstva. Želimo jim še mnogo prijetnih ur v lovišču in lovski — dober pogled!

Darko Dolenc

Lovski dom in prapor LD Moravče

Že dobro leto stoji lovski dom Lovske družine Moravče. Od ideje pa do uresničitve je minilo 5 let. Zgradili so ga člani z lastnimi rokami in lastnimi sredstvi, zato je gradnja trajala nekaj dlje. Lovski dom stoji blizu Moravč, v zelenju. Prek 40 članov-lovcev je opravilo več tisoč ur udarniškega dela pri gradnji in na električ-

nih ter vodovodnih napeljavah. Vsak lovec je delal po svojih močeh in sprejetih skupnih obveznostih. Delo je vodil gradbeni odbor. Zaradi daljše gradnje se je trikrat zamenjal. Kljub vsem težavam so lovski dom slovesno odprli 5. avgusta 1979, združeno z razvitjem prapora svoje LD.

Pri otvoritvi niso bili lovci sami. Z njimi so bili vaščani izpod Limbarske gore, ki so na lovski prapor pritrčili zlate in srebrne znake lipovega lista. Nekatere organizacije združenega dela, predvsem TOZD Peskopolje-Moravče, in Lovska zveza Slovenije so prispevale trakove za prapor, ki so ga moravški lovci med drugim doslej že trikrat uporabili pri poslednjem slovesu od svojih umrlih članov.

Spodnje prostore lovskega doma uporabljajo za lovske sestance in zbornice, drugi prostori pa so za skladišče, predvsem za krmo. Zgornji prostori so namenjeni družabnosti in tudi članom za oddih. Sedaj, po dobrem letu, lahko ugotavljajo, kako je dom potreben in nenadomestljiv.

Ob otvoritvi lovskega doma in razvitju prapora so izročili več članom LD Moravče tudi odlikovanja — znake za zasluge, s katerimi jih je ob tej priložnosti odlikovala LZS.

Florijan

Spominska plošča z besedami Tita in Kardelja

Lovska družina Velenje je pripravila 10. 8. 1980 veliko meddružinsko strelsko tekmovanje, ki je bilo pri lovski koči v Loki pod Paškim Kozjakom. Tekmovanja so se udeležili lovci-strelci iz koroške in celjske regije. Pokrovitelj tekmovanja je bil Rudarski šolski center Velenje.

Ta dan pa je bil za LD Velenje in druge navzoče mnogo več kakor le strelsko tekmovanje. Ob tej priložnosti je namreč LD Velenje na svoji lovski koči odkrila spominsko ploščo z vklesanima rekoma tovariša Tita in Kardelja:

Smisel lova je, pomagati naravi, da uravnava svoje procese.

Tito

Človek, ki ne vzdržuje ravnovesja v prirodi, ga izgubi tudi v sebi.

Kardelj

Strelske ekipe so prišle tudi s prapori. Navzoče je pozdravil starešina Peter Krepel. Sledil je kulturni program. Potem odkritje spominske plošče. Odkril jo je član LD Ivan Koželj.

O veličini velikih mož Tita in Kardelja ter o spominskem obeležju pa je govoril Stane

Mlinar. Med drugim je dejal: »Niso še dodobra utihnili zvoki žalostink... ob smrti tovariša Kardelja, že nam je zopet zastal dihanje, ko se je ustavilo plemenito srce tovariša Tita. Žalost se je zajedla v srce slehernega Jugoslovana...

Njuna oporoka so napotki, kako naj bi nam življenje teklo naprej... To neprecenljivo doto sta našim narodom lahko izročila le Tito in Kardelj... Narava je bila njuna spremljevalka in zaščitnica, ki ju nikoli ni prevarala...

Duhovno in telesno moč sta si v redkem prostem času nabirala prav na lovu. Da bi naša LD izrazila priznanje tega velikanoma volje in duha, se je odločila vklesati dva njuna izreka v steno tega skromnega doma... Titove in Kardeljeve besede naj bodo zrcalo in opomin, kako naj se vede človek, da bi ohranil naravo in divjad...«

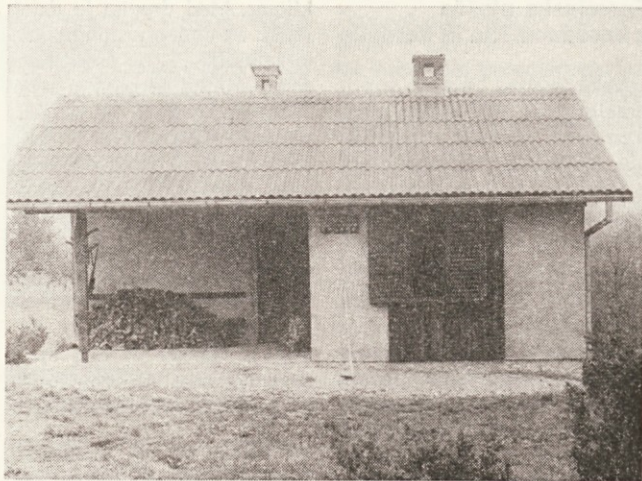
Lovci LD Velenje — S. M.

Delavni člani LD Gradišče-Košana

Lovska družina Gradišče-Košana upravlja 5882 ha veliko lovišče, ki je pretežno gričevnato, poraščeno z grmičevjem in skromnejšim drevjem. Višji

Del udeležencev slovesnosti v Loki, potem ko so odkrili spominsko ploščo na lovski koči LD Velenje, 10. 8. 1980

Čeravno koča LD Gradišče-Košana ni velika, je pa lepa in zelo uporabna

hribi so v glavnem porasli s črnim borom, ki na kraškem zemljišču lepo uspeva in se bogato razširja. Vmes so manjše jase s sočno travo, kjer ima srnjad, pa tudi jelenjad, zelo ugodne življenjske možnosti. To se pozna pri jakosti in teži divjadi, kakor tudi pri lepem, močnem rogovju — posebno pri srnjakih. Zadnjih nekaj let so se precej razmnožili divji prašiči, ki pa že povzročajo škodo na polju in seveda tudi lovski družini, ki mora plačevati odškodnino. Škodo na polju povzroča tudi jelenjad, ki se je prav zadnjih nekaj let močno razmnožila. In medved je stalno v lovišču.

V nižinskem predelu, kjer je bilo še ne dolgo nazaj veliko zajcev, jih sedaj skoraj ni. LD je nekajkrat poskušala osvežiti to divjad z drugod nabavljenimi in v svoje lovišče izpuščenimi zajci, a do sedaj ni bilo nikakršnega uspeha. Zelo verjetno je vzrok bolezen spolovil — bruceloza (kar so ugotovili na inštitutu za zoohigieno v Ljubljani). V nekaterih kotlinah napada mlade zajce predvsem pljučna strongiloza. K upadanju staleža zajcev svoje prispevajo tudi kmetijski kemični pripravki.

Tudi jerebic je bilo nekdanje veliko, a so tudi izginile. LD je nekajkrat poskušala naseliti fazana, vendar ni bilo uspeha, čeprav so člani LD žrtvovali marsikatero uro prostega časa. Poleg del pri obori in z rednim krmljenjem so lovci lovili posebno lisice, ki jih

je v tem lovišču mnogo. Verjetno je lisic zato toliko, ker je v tej dolini kokošja farma s številnimi zgradbami. Zelo verjetno nobena sosednja LD ni uničila toliko lisic kakor prav košana.

Za preprečevanje škode od divjadi so člani naredili in obdelali več krmnih njiv, ki jih divjad rada obiskuje. Naredili so tudi nekaj solnic in visokih prež. Potrebno pa bo narediti še kaluže za napajanje velike divjadi v poletnih — sušnih mesecih.

Nekdanje po številu članov majhna LD je sedaj postala že številna. Seveda so to mlajši lovci, ki pa so razmeroma disciplinirani in pridni pri delih v lovišču.

Stalež parkljaste divjadi je rahlo upadel (razen divjih prašičev), to predvsem zaradi visoko planiranega odstrela. Nujno bo zmanjšati planirani odstrel vsaj za nekaj let. Zlasti odstrelni plan srnjadi bi moral biti občutno manjši. LD je že pred leti nabavila in razvila lovski prapor. Krasijo ga trakovi ustanov in lovskih organizacij ter žeblički, ki so jih prispevali lovci.

Lovsko kočico, ki stoji na zelo primernem kraju, so lovci zgradili pred nekaj leti, predvsem s prostovoljnim delom in z lastnimi sredstvi. Posebno so bili požrtvovalni nekateri člani, ki so vsak prosti čas in marsikatero nedeljo delali pri koči. Potrebno je dati priznanje tudi lovcem pripravnikom, ki niso zaostajali za svojimi starejšimi tovariši,

tudi ne pri delih v lovišču. Lovska kočica je zelo lepa in udobna. Čeravno ni velika, je zelo uporabna. Ima spalnico, kuhinjo in dnevno sobo, kjer je kamin, ki v kratkem času ogreje vse prostore. Notranjosti kočice je v poseben okras nagačeni medved, ki iz svojega kota »nadzoruje« dnevni prostor.

V. Japelj

Meddružinsko strelsko tekmovanje

LD Ptuj je priredila v soboto in nedeljo, 6. in 7. sept. 1980, na svojem strelišču v Mestnem logu veliko meddružinsko strelsko tekmovanje na glinaste oz. umetne golobe.

V soboto je tekmovalo 6 ekip in 50 strelcev-posameznikov iz ptujskih in drugih lovskih družin. Najboljše uspehe so dosegle ekipe: 1. LD Spodnje Ptujsko polje, 2. LD Rače, 3. LD »Jože Lacko« — Ptuj.

Najboljše posamezniki so bili: 1. Janko Rožmarin, 2. Anton Hlupič ml., 3. Rudi Rakuša, 4. Zdenko Ratek, 5. Slavko Jerenko.

V nedeljo so se najboljši strelci pomerili še za številne praktične nagrade.

Najboljšim ekipam in posameznikom so po tekmovalnem podelili pokale, diplome in nagrade.

Za zaključek je bila lovsko veselica s plesom, na kateri je igral priznani ansambel »Tornado«.

Z. Novak

Na strelišču LD Ptuj je bilo 6. in 7. 9. 1980 veliko meddružinsko strelsko tekmovanje. Dom LD Ptuj, pred katerim so po tekmovalnem najboljšim strelcem podelili častne in praktične nagrade. Foto Z. Novak

Lovska razstava v Velikih Laščah

K letošnjemu praznovanju praznika krajevnih skupnosti Velike Lašče, Rob in Turjak, 21. septembra 1980. se je pridružila tudi LD Velike Lašče. Organizirala je lovsko razstavo. Svoj prispevek k razstavi so dali tudi člani Lovske družine Turjak (trofeje).

Razstava z naslovom »Varstvo narave, lov in gojitev divjadi« je bila v osnovni šoli Primoža Trubarja v Velikih Laščah. Skrb za organizacijo in vsebino razstave je bila poverjena posebni komisiji, ki jo je imenovala skupščina LD. Pri delu in postavitvi so sodelovali skoraj vsi člani.

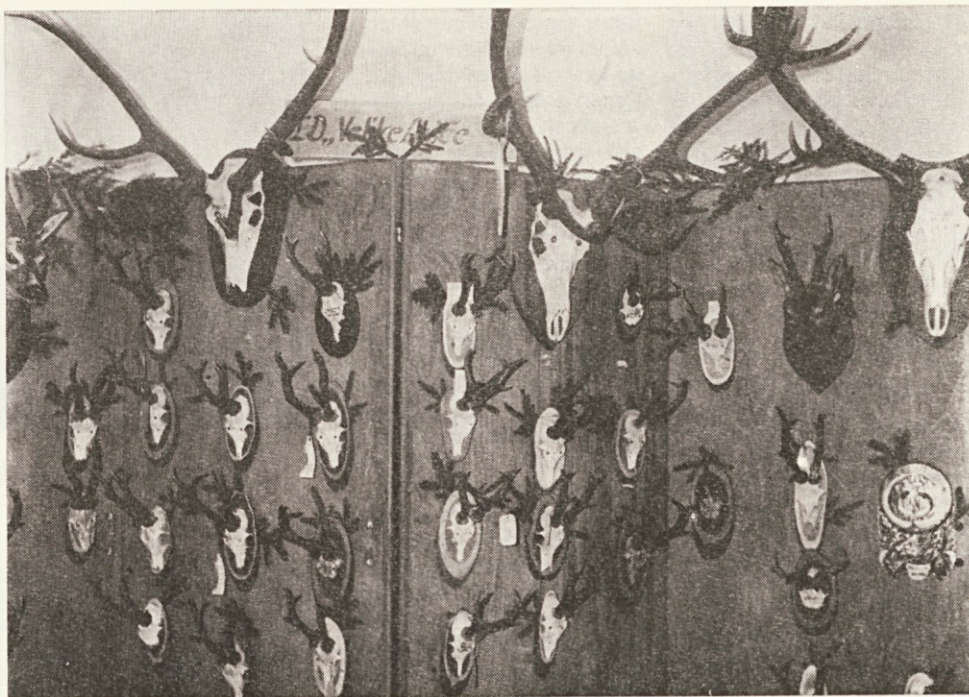
Razstava je bila skrbno pripravljena, kakovostna in zato tudi poučna. Številni obiskovalci, ki so si razstavo ogledali, med njimi tudi mnogo šolske mladine, so izrekli mnogo pohval in priznanj.

LD Velike Lašče je s to razstavo predstavila divjad svojega lovišča, s katerim skrbno gospodarji. Razstavljene so bile tudi lovske trofeje, ki so si jih člani LD Velike Lašče pridobili kot gostje v loviščih drugih lovskih organizacij. V razstavnem prostoru je bilo nameščeno rogovje jelenov, srnjakov, čekani divjih prašičev, kožuhi medvedov, dermoplastični preparati pernate divjadi, jazbecov in lisic. Na drugi strani, na posebnem panoju, pa so bile lovske trofeje, uplenjene v loviščih drugih lovskih družin in trofeje LD Turjak.

Z razstavo smo lovci LD Velike Lašče pokazali, kako upravljamo lovišče, gospodarimo z divjadjo in varujemo naravo. Trudimo se, da povsod tam, kjer so še pogoji, ohranjamo neokrnjeno in prvobitno naravno okolje.

Velja pripomniti, da se LD Velike Lašče v okviru svojega delovanja tudi tvorno vključuje v krajevno organizacijo Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL) in krajevno skupnost. Svoj prispevek LD Velike Lašče daje tudi z vključevanjem v splošno ljudsko obrambo (SLO) in družbeno samozaščito (DS).

P. Vrhunc

Del razstave Lovske družine Velike Lašče

Foto F. Modic

Otvoritev lovskega doma in razvitje prapora LD Vače

Lovska družina Vače je v nedeljo, 20. 7. 1980, za 33-letnico svojega obstoja odprla nov lovski dom na Mačkovcu in razvila prapor.

Ob ustanovitvi je LD Vače imela le 7 članov, sedaj jih je 40, od tega so 3 pripravniki. Lovišče je hribsko in meri 2700 ha. Za boljši pregled je lovišče razdeljeno na 6 revirjev. Glavna divjad so divji prašiči in srnjad, ki so v številčnem porastu. Zajec in fazan sta bila pred leti številna, sedaj pa je stalež močno zmanjšan.

LD ima urejeno strelišče za streljanje na glinaste golobe in s puško risanico.

Z gradnjo doma so pričeli pred 3 leti. Takrat so tudi sklenili, da bodo ob njegovi otvoritvi razvili prapor.

Dom stoji na višini 615 m in je oddaljen od Vač le 1,5 km. Zgradili so ga s prostovoljnimi prispevki in z delom članov LD. Dom zajema površino 60 m², ima sejno sobo, kuhinjo, sanitarije in prostore za prenočevanje.

Otvoritev s proslavo je bila ob 10. uri dopoldne. Pričetek so oznanili Zasavski rogisti. Proslavo je vodil Tone Pavli-

ha. Pozdravni govor je imel starešina Lov. družine Vače Janez Avbelj, ki je v njem opisal življenje in delo lovske družine. Vse udeležence je

pozdravil in tudi čestital k delovnemu uspehu predstavnik ZLD Ljubljana.

Prapor je razvil član LD Franc Požaršek. Na praporu je vtkan

Dom Lovske družine Vače na Mačkovcu pri Vačah

kot simbol divji prašič. Drog je okovan z 98 zlatimi in s 34 srebrnimi žeblički, spominke trakove pa je pripelo 27 darovalcev.

Proslave so se udeležili tudi predstavniki sosednjih lovskih družin, družbenopolitičnih skupnosti občine Litija in Krajevne skupnosti Vače. Lovski dom je odprl Jože Vidmar-Boštjan, nato pa so si udeleženci ogledali prostore doma.

Prireditelj je poskrbel za dobro počutje, postregli so s srnjakovim golažem in jedmi na žaru. Prireditelj, ki se je sprevrgla v prijeten piknik, so popestrile narodne noše. Vsi prisotni so se lahko tudi zavrteli na pripravljenem plesnem odru.

LD Vače je ob otvoritvi doma in razvitju prapora izdala tudi svojo značko, na kateri je motiv z Vaške situle, po kateri so Vače tudi najbolj znane. Neki udeleženec je v knjigo vtisov napisal: »Čestitam članom LD Vače za 'biser' na Mačkovcu!« Resnično smo lovci LD Vače ponosni na svoj dom na Mačkovcu.

Pavel Hiršel

Ciril Odlasek je 11. junija 1980 praznoval svojo 70-letnico.

Njegov oče, ki mu je prvi zbudil ljubezen do narave in divjadi, je bil gozdarski inženir in je služboval po raznih krajih Slovenije in Hrvaške. Ciril je postal lovec leta 1938 v Bohinju. Iz tega obdobja se spominja številnih zanimivih in napetih doživljajev, ko je s starimi bohinjskimi lovci hodil na lov med skalnate vršace.

Ko so Nemci zasedli Jugoslavijo, je bil Ciril kmalu are-

tiran, zaprt v Begunjah in izseljen v Srbijo, od koder se je vrnil po osvoboditvi.

Konec leta 1945 je bilo na Jesenicah ustanovljeno Lovsko združenje za jeseniški okoliš. Ciril je bil tajnik, Anton Čemažar pa blagajnik tega združenja. Članov združenja je bilo 14. Lov so izvajali še po starem jugoslovanskem lovskem zakonu, le lovne dovolilnice je izdajal Okrajni ljudski odbor (OLO) Jesenice. Ko je izšel začasni zakon o lovu LR Slovenije, 24. 7. 1946, je združenje dobilo osnovo za ustanovitev LD Jesenice. Sestal se je odbor za pripravo občnega zbora, po dva predstavnika za vsako katastrsko občino (Jesenice, Javornik, Koroška Bela). Odlasek je zastopal Javornik. Ustanovni občni zbor LD Jesenice je bil 8. 12. 1946. V prvi upravni odbor so bili izvoljeni: Franc Pesjak st., starešina; Ciril Odlasek, gospodar; Franc Stibilj, tajnik. (F. Stibilj je sedaj gospodar in kinolog v LD Timav-Vreme, na območju ZLD Koper.)

Leta 1947 je upravni odbor LD sprejel obliko »dualizma«, lovišče se je razdelilo v lovišči: Jesenice in Javornik-Koroška Bela. Člani so gijili in lovili ločeno. Vsako lovišče je imelo svojega gospodarja. Gospodar lovišča Javornik-Koroška Bela je bil Ciril, lovski čuvaj pa Viljem Velikonja. V letu 1948 je bil za jeseniški okraj ustanovljen Okrajni lovski svet, katerega tajnik je bil Ciril Odlasek.

Po sprejetju drugega slovenskega zakona o lovu, leta 1949, in z ustanovitvijo lovskih podzvez so nastale nove organizacijske spremembe. LD Jesenice je imela v svojem sestavu še tretje območje ali lovišče Dovje-Mojstrano. Vsako je imelo svoj pododbor in svojega gospodarja. Članski sestanki LD Jesenice so bili ločeno po pododborih oziroma loviščih. Upravni odbor LD Jesenice pa je imel seje enotno. Dne 31. 12. 1950 se je območje Dovje-Mojstrana ločilo in ustanovilo svojo LD. Hkrati sta se pa lovišči Jesenice in Koroška Bela združili v enotno lovišče in enotno LD, ki je na občinskem LO sklenila pogodbo o upravljanju združenega lo-

Ciril Odlasek

Konrad Sajdl

višča. Odlasek je bil blagajnik nove LD Jesenice od 1950. do 1978. leta. Član upravnih odborov LD Jesenice pa je bil vseskozi od njene ustanovitve (8. 12. 46) in je član UO LD še sedaj. Njegova preudarnost, njegovo lovsko znanje ter izkušnje so nam pri vodenju LD in upravljanju lovišča še vedno potrebne.

Lovska zveza Slovenije je Cirila Odlaska, s katerim je ne- ločljivo povezano 35-letno obdobje lovstva na gorenjskih Jesenicah in v široki okolici, odlikovala z znakom za zasluge in z redom II. stopnje. Jubilantu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko let zdravja, zadovoljstva in lovski — dober pogled.

Člani LD Jesenice — B. R.

Konrad Sajdl je 1. 2. 1980 praznoval svojo 60-letnico. Rojen je bil kot sin gozdarja na Sp. Polskavi pod zelenim Pohorjem. Mladost je preživel na Gozdniku nad Savinjsko dolino. Lovskih in gozdarskih veščin se je učil od svojega očeta in na gozdarski šoli v Mariboru. Leta 1938 je postal lovec in član podružnice Slovenskega lovskega društva v Celju. Od takrat pa do konca leta 1940 je poleg gozdarske prakse opravljal tudi dolžnosti lovskega čuvaja pri lovski družbi v Grižah.

Prva leta po vojni je služboval v Radečah, Sevnici, Brežicah, Ljubljani in Celju ter je kljub obilnemu, vsestran-

skemu delu pri obnovi domovne le našel čas za lovsko udejstvovanje. Od 1950. do 1955. leta je bil član LD Griže, kjer je vneto pomagal pri urejanju lovišča in obnovi lovskega doma na Gozdniku. Leta 1955 se je preselil v Sevnico in nastopil službo upravitelja gozdnega obrata v Sevnici. Leta 1956 se je včlanil v LD Boštanj in postal njen gospodar. To dolžnost je uspešno opravljal vse do leta 1967. Kasneje, v letih 1974 in 1975, je bil starešina LD. V tem času je LD Boštanj dosegla napredek pri gojitvi divjadi, zgradila pa si je tudi lasten lovski dom, za kar ima jubilarnt precej zaslug. Razen tega je Sajdl deloval v Lovski zvezi Posavje-Krško. Od 1958. do 1967. leta je bil član upravnega odbora LZ in predsednik njegove organizacijske komisije.

Sedaj je predsednik nadzornega odbora Zveze lovskih družin (ZLD) Posavje-Krško, predsednik komisije za vzgojo, izobraževanje, kulturo in prosveto ter član komisije za lovske izpite pri ZLD. V tem letu je bil imenovan tudi v komisijo za lovskogospodarske načrte 1981—1985, ki je svoje delo tako rekoč že opravila: načrti so izdelani in čakajo pri skupščini občine na potrditev. Tovariš Sajdl ni človek besed, pač pa dejanj! K. Sajdl je v lovišču LD Boštanj — kot eden prvih v Sloveniji — začel načrtno gojiti divje prašiče. Krmil jih je skozi vse leto. LD Boštanj kakor tudi sosednje lovske družine so s prašiči imele velik uspeh.

Ivan Podržaj

Jože Rituper

Za uspešno delo v lovstvu in kinologiji je odlikovan z znakom za lovske zasluge, z redom za lovske zasluge II. stopnje ter s srebrnim in zlatim kinološkim znakom. Odličnemu lovcu in velike-mu ljubitelju narave želimo še dolgo in zadovoljno življenje in vsekdar — dober pogled.

Zveza lovskih družin
Posavje-Krško

Ivan Podržaj — sedemdesetletnik

Vsak v Višnji gori ga pozna, v zeleni bratovščini zelo priljubljenega tovariša, ki že mnogo let skrbi, da so ob nedeljah in praznikih dobre goveje juhe in druge sočne mesne jedi na mizah višnjanskih meščanov in okoliških krajanov.

Rojen je bil v vasi Gradiček na Dolenjskem. Svojo 70-letnico je pa praznoval 13. 2. 1980.

V otroških letih je tekal in se igral ob zeleni Krki, pozneje v zrelejših letih je pa v prostem času hodil na lov. Še sedaj na jesen svojega življenja si rad obesi puško na ramo, na svojem vrtu ob bistrski Višnjici goji rože in z veliko ljubeznijo krmi ter opazuje race mlakarice, ki se vedno večjem številu spreltavajo nad potokom.

Je ustanovni član naše LD. Njen starešina je bil od 1964. do 1968. leta, nato v nadzornem odboru 3 leta in od 1972. do 1978. leta je zopet deloval v upravnem odboru

LD. Sodeloval je pri popravilu koče na Ravnem brdu in pri gradnji našega lepega lovskega doma na Gradišču, kjer je izmed vseh delal udarniško brezplačno največ ur. In z vrtnimi plezalkami je olepšal okolico naših lovskih postojank.

LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge, KZS pa s srebrnim znakom za uspehe na kinološkem področju.

Želimo mu še veliko let dober lovski pogled in da bi zdrav, zadovoljen še prav toliko let gojil svoje najljubše cvetice — vrtnice, opazoval in krmil divje race ter nam v veselem razpoloženju še dostikrat zapel svojo najdražjo »Lahko noč«.

LD Višnja gora — Š. B.

Jože Rituper, mali kmet v svojem rojstnem kraju Tešanovcih v Prekmurju, velik ljubitelj narave in vesten lovec, je 26. 4. 1980 praznoval svojo 70-letnico. Že v zgodnji mladosti je čestokrat sodeloval kot »poganjač« na skupnih lovih in na raznih lovskih prireditvah. Tudi njegov oče je bil kmet in znan lovec.

Takoj po ustanovitvi LD Tešanovci (sedaj Moravci) so ga sprejeli v lovske vrste. Zaradi svoje skromnosti in požrtvovalnosti so ga vseskozi od 1954. do 1961. leta volili v upravni odbor LD in mu zapali dolžnost pomočnika gospodarja. V letih 1962—64 pa je bil član nadzor. odbora in v letih 1964—66 član disc. razsodišča LD. Pri opravljanju

zaupanih mu dolžnosti je bil zelo delaven in dosleden.

Še sedaj, v teh letih, sodeluje pri raznih delih v dobro lovišča in divjadi ter svetuje mladim lovcem. Jubilant je skromen, iskren lovski kolega in prijatelj.

K jubileju mu sicer nekoliko pozno, vendar iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za nesebično delo v lovski družini in lovišču. Dragi Jože, še veliko zdravih let in lovskega — dober pogled!

Lovci LD Moravci — J. Č.

Vlado Šumatič je 23. 12. 1979 praznoval svojo 60-letnico. Rojen je bil v Doboju, sedaj pa živi v Mariboru. Naravo je vzljubil kot kmečki sin in njegova mladostna želja je bila, da bi opravljal poklic, ki bi bil vezan z naravo.

Že leta 1941, ko so okupatorji zasedli staro Jugoslavijo, se je v Liki vključil v odporiško gibanje proti tujcem in domačim izdajalcem. Italijani so ga ujeli, ga odpeljali v Italijo in obsodili na dosmrtno ječo. Vendar mu je uspelo pobegniti iz zapore. Na Primorskem je vstopil v partizane in se v narodnoosvobodilnih enotah boril do osvoboditve. Še nadalje je ostal, kot voj. starešina, v enotah KNOJ in pozneje v obmejnih enotah vse do upokojitve.

Ves čas službovanja v JLA je bil vključen v družbenopolitične organizacije na terenu, kjer je bival. Tudi sedaj prizadevno sodeluje v Krajevni skupnosti »Dušan Kveder-Tomaž«. Še posebej je angažiran pri Zvezi rezervnih vojaških starešin (ZRVŠ).

V letu 1953 se mu je uresničila želja, da je postal član lovske organizacije. Bil je 8 let (1955—63) član uprav. odbora naše LD. Od leta 1976 dalje in še sedaj pa je predsednik disc. sodišča LD. Njegova navzočnost na lovskih sestankih je zlasti pomembna ob razgretih razpravah, ko pomirljivo vpliv na navzoče.

Našemu lovskemu tovarišu, ljubitelju narave in divjadi kličemo: še na mnoga zdrava, zadovoljna leta!

LD Lenart v Slov. goricah
— J. O.

Lovski oprtnik

Janez je živa zgodovina vsega tega stoletja ...

Banjška planota je valovit svet z redkimi njivami, travniki in pašniki, obkroženimi z grmovjem in gozdovi na nadmorski višini od 700 do 800 metrov. Je del novogoriške občine in del lovišča LD Grgar.

Na tej planoti, kjer je več zaselkov, stoji domačija Ivana Humarja, ki mu pravijo domačini Fajev Janez. 21. junija letos je praznoval petindevetdeseti rojstni dan. Ta starosta Banjske planote je skoraj gotovo najstarejši lovec na Slovenskem. Ko je dobil orožni list oziroma puško, za kar mu je »dober stal« njegov oče, se je pisalo leto 1900. Fajev Janez je konec koncev ostal sam in brez potomstva. Z njim bo odšla iz hiše lovska tradicija, ki se je prej prenašala iz roda v rod.

Trikrat je Janez — še za časa Avstro-Ogrske — reševal kmetijo pred bobnom in trikrat obnavljal domačijo. Prvič leta 1901, ko je pogorela, drugič po prvi svetovni vojni in tretjič po drugi svetovni vojni. V prvi vojni se je znašla Janezova hiša na sami fronti. Avstrijski vojaki so razen zidov odnesli vse. V drugi vojni pa so hišo požgali Nemci.

Janez je preživel dve svetovni vojni. V ruskem ujetništvu je doživel oktobrsko revolucijo in dvakrat se ga je Matilda (smrt) tako oklenila, da je prav malo manjkalo, da ni za vselej ostal v daljni Rusiji. V domovino se je vrnil komaj še živ. Korakoma je krčil pot od goriške železnice postaje do doma. »Vsa-kih deset korakov sem moral počivati,« pove Janez. Ko je z muko le prišel domov, oče ni prepoznal lastnega sina. »Vaš sin Janez sem,« je rekel prišlec očetu. Vsa družina je tedaj planila v jok...

Eno pa je bilo tisto, ki je Janeza spremljalo skoraj vse življenje, ki je vedrilo njegovo čelo in mu dajalo moč za premagovanje težav — lov. Pred hišo, ki se je kopala v soncu, me je najprej pozdravil Janezov jazbečar. Janeza pa sem našel v njegovi sobi na peči, ki je bila topla še od prejšnjega dne.

Janez je živa zgodovina vsega tega stoletja. Kljub letom ima še vedno izredno dober spomin. Zato naj nas s svojimi odgovori popelje v svoj lovski svet:

»Kako ste postali lovec?«

»Sem iz rodbine, ki ji je lov v krvi. Moji dedje, pradedje in prapradedje, ne vem do katerega kolena nazaj, so bili lovci. Še prav majhen sem bil, ko so prihajali k nam lovci in se pogovarjali z očetom o lovu. Pripovedi sem vlekel na ušesa in gledal, kako so topili svinec in ulivali šibre. Narejenih patron tedaj še nislo poznali.

Tedaj so lovci verovali tudi v vraže. Tako so govorili, da na kvatno nedeljo lovec ne sme na lov, češ da na ta dan zajec nikakor ne pade, četudi

Zastopniki LD Grgar na obisku pri Janezu Humarju (drugi z leve), ki je junija letos praznoval svoj 95. rojstni dan

se lovcu postavi pred cev. Čeprav sem bil tedaj še otrok desetih let, tem pravljicam nisem verjel. Da to ni res, sem hotel dokazati tudi očetu. Ko je odšel na kvatno nedeljo k maši, sem vzel puško in odšel na lov. Dvignil sem zajca, ga streljal in ranil. Vendar ni bilo časa za iskanje. Moral sem domov, še preden bi prišel oče od maše. Pa me je vseeno prehitel. Strašno se je hudoval,

češ da sedaj sedem tednov ne bo ustrelil zajca.

Popoldne je odšel oče k blagoslovu, jaz pa s puško nazaj v lovišče po ranjenega zajca. Dvignil se mi je iz roje (suhe trave). Tokrat sem dobro pomeril in zajec je padel. Ko sem se vračal domov, sem opazil pod trnom nad potjo drugega zajca. Šele, ko sem ga ustrelil, sem ugotovil, da je ta drugi tisti ranjeni z zlomljeno nogo.

Ko se je oče vrnil od blagoslova, sta oba zajca že visela doma. Potlej nisem očeta nikoli več slišal komu pripovedovati tiste o lovu in kvatni nedelji. Odtlej me je oče pogosteje jemal s seboj na lov in zaupal mi je tudi že puško.

Zakupnik lovišča me je imel zelo rad. Nekega dne je privolil, da je oče plačal lov tudi zame. Tako sem postal s petnajstim letom lovec. Tedaj se je pisalo leto 1900.

»Za sedanje lovce bi bilo gotovo zanimivo, če bi povedali, kakšna je bila vaša prva puška?«

»To je bila sicer kratka, a zelo dobra dvocevka dratenka — prednjača. Nesla je daleč. Zajca sem pobral tudi na 100 metrov. Nekoč sem ustrelil lisico, ki je padla v ognju. Do nje smo namerili 130 korakov. Take puške ni bilo daleč naokoli. Imela je to posebnost, da je grupirala po tri (debelejše) šibre skupaj. To sem ugotovil večkrat na uplenjeni divjadi.

Po tej puški mi je še danes žal. Ob izbruhu prve svetovne vojne sem jo moral oddati

Značke lovskih organizacij XXII.

212. **LD Begunje pri Cerknici** je izdala značko ob otvoritvi lovske koče in razvilitju prapora, 27. 7. 1980. Značka je v treh različicah: bronasta, srebrna in zlata. Avtor likovne upodobitve je Rado Čenčič, značko v vseh različicah pa je izdelal Jure Peršič iz Ljubljane, v 300 serijah (to je 900) in 1100 bronastih. — 213. **LD Žiri** je izdala značko za svojo 30-letnico. Je iz aluminija in zeleno ter rdeče pobarvana. Izdelana je bila v nakladi 200 izvodov. — 214. **LD Kostanjevica na Krki** je značko izdala za svojo 30-letnico, ki jo je praznovala 29. nov. 1978, ko je razvila tudi svoj prapor. Na znački je lik kljunača, ki je simbol te LD. Značko, bronasto, je izdala v nakladi 2000 izvodov. Izdelal jo je Kečkeš iz Novega mesta. — 215. **LD Begunjsčica** je izdala značko v letu 1980, ko je izdala tudi svoj zbornik (glej Lovec, št. 9, na strani 301). Značka je pozlačena in pobarvana modro, zeleno, belo in črno. Izdelal jo je Jure Peršič iz Ljubljane. — 216. **LD Dreta-Nazarje** je svojo bronastopatinirano značko izdala za svojo 30-letnico. Avtor likovne upodobitve in izdelovalec je Ivan Krefel, Nazarje. — 217. **LD Bistra — Črna na Koroškem** je za svojo 30. obletnico ustanovitve izdala bronasto značko z zeleno pobarvanim ozadjem. Izdelala jo je Aurea, Celje. — 218. **LD Kras-Dutovlje** je svojo značko izdala za svojo 30-letnico in sicer v treh variantah: v bronasti 2000, v srebrni 1500, v zlati 1500 (del temno zlatih in del svetlo zlatih). Avtor upodobitve je Ciril Šonc iz Nove Gorice, izdelal pa jo je Kuolar, Ljubljana. — 219. **LD Jesenice** je izdala bakreno značko, ki je tudi pobarvana s štirimi barvami: z belo, modro, zeleno in črno. Izdelal jo je Jure Peršič, Ljubljana. — 220. **LD Velike Lašče** je značko izdala v letu 1976, za svojo 30-letnico. Je aluminijasta z zelenim ozadjem.

R. Č.

212

213

214

215

216

217

218

219

220

na orožniški postaji v Grgarju.«

»Kakšne puške ste še imeli?»

»Vsega skupaj še tri ali štiri. Naslednjo puško sem dobil od banjškega župnika Josipa Ušaja, ki je bil tudi lovec. To je bila dvocevka Landcaster. Za razliko od prve, ki jo je bilo treba basati od spredaj, je bila druga že na patrone. Te puške ob izbruhu prve svetovne vojne nisem odnesel orožnikom v Grgar, pač pa sem jo dal lovcu Leopoldu Humarju z Brega, da bi jo skril. Sam sem namreč moral v vojsko. Tudi ta puška je žalostno končala. Humar jo je skril pod neko skalo na pašniku. Prav tja pa je med vojno priletela italijanska granata in jo uničila.

Tako sem ostal po prvi vojni brez puške. Pomagal sem si tako, da sem dal povrtati cev francoske vojaške puške kal. 9,3 mm na kal. 20. Neverjetno, toda puška je nesla dobro in daleč. Uporabljal sem vojaške tulce in smodnik brez krogle, v cev sem pa nasul šibre. Tako je bilo pač tedaj.

Kakih deset let po prvi svetovni vojni je zamenjala mojo 'francozinjo' brezpetelinka kal. 12, ki mi jo je bil poslal brat Andrej iz Rima. Ta me je spremljala na lov polnih 35 let.

Pred dvajsetimi leti sem dobil drugo dvocevko istega kalibra — Suhl, ki jo imam še sedaj. Puška ima 73 cm dolgi cevi in le redkokdaj sem jo dvignil zastonj.«

»Kakšen lov vam je bil najljubši?»

»Najraje sem lovil kune in lisice. Pri tem so prišli v poštev pes, puška in pastí. Lisice sem zlasti čakal ob vabah ponoči pri luni. Največ sem jih uplenil v zimi 1928-29, kar 23, zraven pa še nekaj kun in jazbecev.

Poseben užitek je bil lov na zajca. Tedaj je bil dolgouhec tako rekoč skoraj v vsakem grmu. Med prvo in drugo svetovno vojno je padlo na Banjšicah, ki so manj kakor tretjina lovišča sedanje LD Grgar, vsako leto po 100 in več zajcev. Zdaj jih pa v vsem lovišču LD Grgar ne pade niti 20 letno. Redko se je primerilo, da sem se vrnil z lova brez zajca. Večkrat sem pa prinesel tudi po tri ali štiri.«

»Kaj bi povedali o divjadi skozi ves ta čas?»

»Veliko se je spremenilo. O zajcih sem že povedal. Veliko je bilo jerebic, prepelic in kotorn. Vse to je zdaj izginito. Dosti je bilo jazbecev, dihurjev, podlasic, divjih mačk in gozdnih jerebov. Precej več kakor sedaj je bilo tudi lisic. Sedaj so redke podlasic, dihurjev skoraj ni več, redke so tudi divje mačke.

Povsem drugače je s srnjadjo. V mojih mladih letih je bila ta divjad redkost, zdaj je vsepovsod. Pojavlja se tudi že jelen. Lani je prvega — po kakih 100 letih — uplenil banjški lovec Rado Breščak. Kot otrok se še spominjam pripovedi starejših, da je Urban iz Kravca ustrelil pod Zagorevcem jelena. Baje sta on in njegova žena ves dan nosila domov meso po kosih.«

»Gotovo se kakega dogodka kot lovec še posebej spominjate?»

»Bil sem ključar domače cerkve. K nam je prihajal za farni cerkveni praznik vsako leto maševat dekan iz Kanala. Vedel je, da sem lovec, zato mi je ob neki taki priložnosti povedal zanimivost, ki je še do danes nisem pozabil. Na vrtu v Kanalu je imel srno, ki ji je vsako leto, ko je prišel čas poleganja mladičev, čeprav jih ona ni imela, nabreklo vime in dobila je mleko. Da se ji ne bi vime vnelo, jo je morala kuharica pol drugi mesec molzti. Tisto leto, ko sem sam videl to čudo, pa sta opravljala to delo dva psička. Srna se je rada ulegla in se pustila sesati predstavnikoma rodu preganjalcev srnjadi in druge divjadi.«

»Še zahajate v lovišče?»

»Le tu okoli doma. Pešata mi sluh in vid in korak postaja negotov. Rad bi še posedal ob kalu nad vasjo sredi gozda kakor nekoč, ko sem v vročih poletnih dneh proti večeru opazoval živali, ki so se prihajale odjezat.

Zdaj ne gre več. Zadnjič sem bil s puško v lovišču pred zadnjo jesen. Odvezal sem svojega jazbečarja Takslerja, ki je kmalu dvignil iz detelje zajca. Nisem streljal nanj. Premalo jih je, teh skokonogih dolgouhcev. Potem je priletel nad grmi kragulj. Temu

pa nisem prizanesel. Pomeril sem in sprožil in ujeda je padla. Še sem dober, sem si mislil in zadovoljen sem bil. Potem je šlo z vidom vse na slabše in zdaj živim z lovom le še v spominih.«

Mirko Cencič

Srna posvojila osirotelega mladiča

Severno od vasi Male Lipljene se vleče proti vzhodu precej globoka in dolga dolina kraškega porekla, po njenem dnu pa teče manjši potok. Oba, dolina in potok, imenujemo z enakim imenom Globoko. Tu sta se spomladi naselili srni. Ena se je pretežno zadrževala na desnem pobočju, druga pa na levem bregu. Čeprav nisem imel zanesljivega dokaza, sem prepričan, da sta bili sestrí-dvojčici, tako sta si bili podobni po telesnih znakih in po vedenju; tudi obiskovali sta se pogosto na skupnem pasišču. Njun medsebojni odnos se mi je zdel zanimiv in nenavaden, zato sem jima namenil posebno pozornost.

Čez nekaj tednov sta mi pripravili prvo presenečenje: skoraj obe hkrati, kakor bi bili dogovorjeni, sta pripeljali »pokazat« svoj naraščaj — na pasišče sta prišli vsaka s svojim mladičem. Prvi večer sta ostali tam krajši čas kot ponavadi; skrbni materi sta se dobro zavedali, da mladiča še nista sposobna za večjo življenjsko preizkušnjo in da sodita v varno zavetje goščave. Taka srečanja »sorodnikov« so se po tistem večeru nadaljevala. Nekega večera zgodaj poleti pa srne z levega brega ni bilo na srečanje, prav tako ne nekaj naslednjih večerov. Zaskrbljeno sem prisluhnil v nasprotni breg, od koder sem zaslišal žalostno in proseče pivkanje srninega mladiča. Takoj sem zaslutil, da se je tam, na nasprotni strani, pripetilo nekaj hudega. Naslednji dan, ko sem raziskal ta predel, nisem mogel odkriti nikakršnih sledov, ne o srni, ne o nasilju nad njo in mladičem. Zato sem na to him še vedno upal, da se bo prikupna živalska družčina spet zbrala v polnem številu na jasi z opuščeno njivo.

Čez nekaj dni sem res opazil srno z dvema mladičema. Ko so mi prišli bliže, sem presenečen spoznal, da ima srna z desnega brega poleg svojega mladiča še mladiča-siroto z nasprotnega pobočja. O tem sem bil prepričan, saj sem živali dobro poznal. Krušna mati je poslej lepo skrbela za svojega posvojenca, kot bi bil njen mladič in oba sta se lepo razvijala. Nadaljnje opazovanje nenavadnega sožitja med živalmi mi je preprečila košnja. Zaradi nje so si srne poiskale novo pašo in nova skrivališča globlje v gozdu.

Kaj se je v resnici zgodilo z izginito srno, mi ni uspelo zvedeti. Morda jo je ustrelil brezvesten divji lovec ali pa jo je pobrala nenadna bolezen; za seboj ni zapustila nobenih sledov.

Leopold Sever,
LD Tabor

Jelenjad na Gorenjskem

Po osvoboditvi, vse do danes, se je o jelenjadi na področju Gorenjske veliko razpravljalo. Vedno so prikazovali velike staleže, toda brez utemeljenih dokazov. To je razburkalo kri še zlasti nasprotnikom te divjadi.

Ko smo bonitirali področje Gorenjske, so bili za jelenjad določeni predeli v loviških lovskih družin Jezersko, Kranjska gora, Tržič in Storžič, kjer naj bi bilo prostora skupno za 70 jelenjadi.

Stalež te velike divjadi pa se je nekoliko povečal in jelenjad se je razširila na sosednja področja, še posebno v času, ko je bila opuščena ograda v Jelendolu (sedaj področje Zavoda za gojitev divjadi Kozorog — Kamnik).

V zadnjih 23 letih, tj. od 1956. do 1979. leta, je bil odstrel jelenjadi na območju sedanje ZLD Gorenjske naslednji: 367 jelenov (43,6%), 361 košut (42,6%), 117 telet (13,8%), skupaj 845 jelenjadi (100%) oziroma letno 36 jelenjadi (845 : 23).

Iz tega je razvidno, da je bila jelenjad odstreljena v strokovno utemeljenem spolnem razmerju.

Leta 1979 so spomladanski stalež ocenili na: 110 jelenov

(41,4 %), 156 košut (58,6 %), skupaj 266 jelenjadi (100 %). To pomeni, da je izredno ugodno spolno razmerje, 1 : 1,4 v korist košut.

Če primerjamo navedeni poprečni odstrel s staležem, ugotovimo, da je bil poprečni odstrel le 14 %, kar pomeni, da je bil stalež vsaj trikrat previsoko ocenjen.

Zadnji prikazani stalež 266 jelenjadi pa je po vsej verjetnosti stvar in znosen. Če je temu tako, bi morali v letu 1980 obvezno odstreliti 110 jelenjadi. Če tolikšen odstrel ne bo izvršen, bo to ponoven dokaz, da je stalež jelenjadi še vedno previsoko ocenjen.

Menim, da bi moral tudi Zavod za gojitev divjadi Kozorog — Kamnik prikazati podatke o jelenjadi za primerjavo v razpravi s kmetijci in gozdarji na Gorenjskem.

Miloš Kelih

Jože Pečnik, zgleden lovski tovariš, ljubitelj narave in starešina LD Podkum, je po hudi zahrbtni bolezni preminil 9. julija 1980, star samo 42 let in pol.

V lovsko organizacijo se je vključil še zelo mlad, leta 1959. Zaradi svoje delavnosti in privrženosti naprednemu razvoju našega lovstva je že leta 1964 postal član uprav. odbora LD, v katerem je deloval vse do svoje prerane smrti. Gospodar LD je bil 12 let, 1 leto tajnik in zadnja 3 leta starešina. Skoraj 10 let je tudi sodeloval v komisiji za ocenjevanje trofej pri ZLD Zasavje-Trbovlje. Bil je pobudnik vsakoletnih srečanj s sosednjimi lov. družinami, kar je veliko pripomoglo k prijateljskim odnosom z njimi. Lovska zveza Slovenije ga je za prizadevanja in

Jože Pečnik

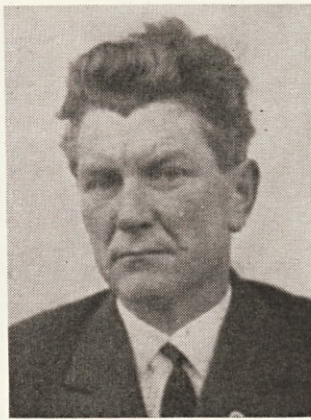
uspehe odlikovala z znakom za zasluge. Kako znan in priljubljen je bil, je na njegovi zadnji poti dokazalo številno spremstvo lovcev s prapori in članov ter zastopstev družbenopolitičnih organizacij. Več govornikov mu je ob odprtem grobu izrazilo priznanje za njegovo delo.

Naj hrani spomin nate, dragi Jože, ta lepa hribovita pokrajina in njeni ljudje, zlasti pa lovci! Na naših livadah, na teh poljih in v teh gozdovih je ostalo tvoje otroštvo, vsa tvoja mladost, polna upov in neizpolnjenih želja...

Člani LD Podkum — K. B.

Ivan Horvat, iz Trgovišča pri Veliki Nedelji, nas je 2. 1. 1980 za vedno zapustil, v 63. letu starosti.

Član naše LD je bil vse od njene ustanovitve leta 1946 pa do svoje smrti. Delavnemu soustanovitelju LD je članstvo zaupalo razne funkcije: član upravnega odbora je bil 12 let in medtem vseskozi blagajnik, 2 leti je bil predsednik disc. razsodišča in 2 leti predsednik nadzor. odbora LD. Vseskozi je bil tudi kinološki referent z nalogo, da pomaga neizkušenim članom LD pri zreji, vzgoji in šolanju lovskih psov — zlasti ptičarjev. Zna na je njegova psarna nem. kratkodlakih ptičarjev »Trgoviška«. Izkazal se je tudi kot odličen mentor novim članom — pripravnikom. Zelo delaven je bil pri gradnji lovskega doma, ki je v

Ivan Horvat

veliki meri z njegovo pomočjo zrastle v lep objekt, v ponos lovcem in nelovcem Velike Nedelje in okoliških krajev.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge, Kinološka zveza Slovenije pa s srebrnim kinološkim znakom.

Zelo delaven je bil tudi kot krajan, saj je bil nekajkratni delegat v občinski skupščini. Pogrešajo ga gasilci kot funkcionarja v svojem društvu in prav tako krajevni Rdeči križ. V večna lovišča smo ga spremili z lovskimi častmi. Dragi Ivan, zahvaljujemo se ti za vse, kar si s svojim zgledom in delom zapustil lovski družini ter drugim organizacijam in društvom našega in okoliških krajev.

Člani LD Velika Nedelja — J. Š.

Peter Ozebek je umrl v 77. letu starosti. Do njegovega poslednjega doma na šentviškogorskem pokopališču smo ga pospremili 6. marca 1980.

Prve lovske radosti je doživel že kot otrok, ko je spremljal svojega očeta na lovih. A njemu ni bilo dano, da bi kmalu postal lovec, kajti moral je po svetu za zaslužkom. V lovske vrste je stopil šele nekako pred 20 leti, ko se je za stalno vrnil v svoj rojstni kraj, na Šentviško goro. Bil je delaven in zgleden član lovske organizacije. Tajnik lovske družine je bil kar trinajst let.

Vsem je bilo težko, ko je našemu Petru zadnjič zadonel lovski rog in so strelili iz lovskih pušk oznanili, da je lov zanj za vselej končan. Spoštovanemu tovarišu časten spomin!

LD Planota — O. M.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Franc Pogladič, LD Dobrna, * 24. 2. 1929, † 17. 4. 1980.

Karlo Sekulec, LD Petišovci, * 8. 11. 1910, † 29. 5. 1980.

Ludvik Varga, LD Petišovci, * 18. 7. 1932, † 19. 6. 1980.

Štefan Horvat, LD Petišovci, * 16. 4. 1925, † 30. 8. 1980.

Filip Vesel, LD Babno polje, * 30. 3. 1923, † 16. 9. 1980.

Umrli časten spomin!

Kinološka prireditve v Cerkljah

S prijateljem sva sklenila 5. aprila obiskati kinološko prireditev v Cerkljah pri Krškem.

Ob pol šestih zjutraj sva krenila na pot. Terierka, ki jo je prijatelj peljal na telesno ocenitev in preizkušnjo naravnih zasnov, je udobno ležala na zadnjem sedežu avtomobila. Za dolgo pot od Maribora do Cerkelj sva se odločila predvsem zaradi tega, ker je morala psica opraviti preizkušnjo v rovu in na planem, preden je dopolnila 18 mesecev starosti. Kot vneti kinologa sva oba tudi želela videti, kako drugod izvedejo tekmo jamarjev oziroma kako bodo delali psi Posavja.

V Cerklje sva prispela točno. Zborni mesto je bilo pred gostilno Vahčič. Ob osmi uri je vodja prireditve Alojz Arko pozval, naj gredo vodniki s psi na kraj pregleda, kjer je tudi umetni rov. Deset minut čez osmo je vodja prireditve že objavil preizkušnjo psov v streluplahosti oz. strelomirnosti. Zbranih je bilo 24 jamarjev z vodniki. Po dveh strelah iz puške ni bil izločen noben pes, vsi so dokazali svojo strelomirnost.

Potem je bilo takoj telesno ocenjevanje. Pse sta telesno ocenila kinol. sodnika Andrej Tollazzi in Franc Svetec. Izmed 19 lovskih terierjev so dobili ocene: odlično 2, prav dobro 11, dobro 2 in nezadostno 4. Izmed 3 resastih jazbečarjev sta bila 2 prav dobra, 1 dober. Kratkodlaki jazbečar in foksterier sta oba dobila prav dobro oceno. Vzrok nezadostni oceni lovskih terierjev je bilo zlasti pomanjkljivo zobovje. Sicer je bila pa poprečna telesna ocena vseh privedenih psov — prav dobro.

Po telesni ocenitvi so vodniki pripeljali pse k umetnemu rovu, da se izkažejo v ostrosti in glasnosti pri delu v rovu. Rov ima dva kotla. V enem je bil jazbec, v drugem lisica. Tu je ocenjeval s svojim pomočnikom kinol. sodnik Janez Gliha.

Okrog dvanajste ure je bila preizkušnja v rovu pri kraju. Odpeljali smo se v vas in se v gostilni Vahčič okrepčali.

Vodja tekme je zopet sklical zbor in skupaj smo se odpeljali k preizkušnji na planem. Tokrat so pse razdelili v tri skupine, da so imeli sodniki lažje delo. Vse dopoldne je bilo vreme še kar lepo, ko pa smo prišli na polje, je začel pihati močan veter, ki je pse precej motil pri delu. Enega za drugim so ocenili, nekatere bolje, druge zopet nekoliko slabše, kakor so se pač izkazali. Tudi preizkušnjo v vodi so psi opravili kar uspešno.

V opuščeni gramoznici je bila velika mlaka, v katero so vodniki metali razne predmete in psi so jih prinašali iz vode. Precej težav je imel neki vodnik, saj njegov pes nikakor ni hotel v vodo. Pravo nasprotje je bila terierka mojega prijatelja, ki je zelo nestrpno opazovala plavajoče

Zgoraj: Zjutraj na zbornem mestu v Cerkljah. — Spodaj: Kinološki sodniki, vodja prireditve in gledalci; spredaj z leve — Franc Svetec, Janez Gliha, Andrej Tollazzi, sodniški pripravnik s Hrvatske Josip Panić in Lojze Arko
Foto V. Ferluga

predmete. Ko jo je vodnik odpel, je navdušeno planila v vodo, plavala do vrženega predmeta in ga vodniku pravilno prinesla.

Na preizkušnji (PNZ) je nastopilo 21 lovskih terierjev; 2 sta bila telesno ocenjena že pred prireditvijo v Cerkljah. Prve (I.) ocene v preizkušnji (v rovu in na planem) ni dosegel noben pes. Dva sta dobila II. oceno, deset III. in devet jih preizkušnje ni opravilo.

Na PNZ so nastopili še 3 resasti jazbečarji: dva sta dosegla II. oceno, eden pa III. Uspeh v rovu je bil zadovoljiv. Še zlasti, če upoštevamo, da je bilo precej psov izpod enega leta starosti. Pri preizkušnji na planem so skoraj vsi psi prišli na zajca, saj to lovišče — kot eno zelo redkih — premore razmerno mnogo te divjadi.

Bili smo si edini, da je bila prireditev dobro pripravljena. Vodja prireditve in sodniki

so se potrudili, da sta telesno ocenjevanje in preizkušnja potekali brezhibno.

Ob vsem tem pa imam vendarle pripombo: ZLD oziroma LKD Posavje-Krško edino v Sloveniji (še vedno) spomladi prireja tudi preizkušnje naravnih zasnov. Podpisani kakor tudi številni drugi lovci soglašamo s priporočilom uredništva našega glasila v lanskem avgustovem Lovcu, na strani 257, pod poročilom o PNZ v Cerkljah I. 1979, da

naj bi namreč take prireditve LKD Posavje prirejalo v jesenskem času, ne pa spomladi. K taki preizkušnji namreč nujno spada tudi iskanje in gonja divjadi. Vznemirjanje divjadi spomladi, v času poleganja mladičev, gnezdenja itd., je namreč neprimereno oziroma škodljivo. Časi za obstoj in razvoj divjadi, zlasti poljske, so spričo znanih dejstev vse bolj kritični, zato je tembolj škoda sleherne živali, ki propade zaradi človekovega vmešavanja. Razen tega ima divjad v jesenskem času močnejši dah, v jeseni je tudi več divjadi, zato je tudi delo psov na jesenskih prireditvah uspešnejše. Končno pa naše štirinožne pomočnike usposabljam za lov, ki ga izvajamo v jesenskem času.

Vili Ferluga,
predsednik LKD Maribor

Opozorilo razstavljalcem psov

Vse kinologe in druge ljubitelje psov obveščamo, da so nas prireditelji razstav iz tujine že dvakrat opozorili, da nekateri naši lastniki prijavljajo svoje pse na mednarodne razstave v tujini, katerih se potem ne udeleže in tudi prijavnine ne poravnajo.

V sredo, 1. oktobra t. l., smo ponovno prejeli terjatev za sedem naših lastnikov, ki so prijavili svoje pse za razstavo v Gradcu (Avstrija), a se razstave niso udeležili in tudi prijavnine niso plačali. Razumljivo je, da včasih iz upravičenega razloga ne moremo s prijavljenim psom na razstavo, vendar smo dolžni po mednarodnem pravilniku prijavnino čimprej poravnati. Lastnikom psov, ki niso poravnali prijavnine za razstavo v Gradcu, smo poslali terjatve prireditelja razstave in prosimo, da svojo obveznost takoj poravnajo, kolikor seveda medtem tega že niso storili.

Lastnike psov prosimo, da v bodoče take obveznosti pravočasno oziroma čimprej poravnajo in ne povzročajo nepotrebnih nevšečnosti ter ne jemljejo ugleda drugim našim kinologom oz. ljubiteljem psov in kinološki orga-

nizaciji. V bodoče bomo take neresne »razstavljalce« poimensko objavili oziroma javno opozorili.

Kinološka zveza Slovenije

Predvidena legla

Kratkodlaki istrski goniči (JRGki):

Leglo 17. 11. Rejec Bogdan Črnič, Spodnja Idrija 162.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 1. 10. Rejec Franc Pangerc, Laže 9, Senožeče.

Leglo 30. 10. Rejec Rudi Kravanja, Snežnik 65, Stari trg.

Leglo 30. 10. Rejec Stanislav Grošelj, Spodnja Idrija 53.

Leglo 19. 10. Rejec Ivan Osolnik, Pongrac 168, Griže.

Leglo 14. 11. Rejec Ivan Jelenc, Spodnja Idrija 161.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 21. 10. Rejec Alojz Vesel, Dolga vas n. h., Kočevje.

Leglo 17. 11. Rejec Franci Jug, Stolovnik 31 A, Brestanica.

Koker španjeli (JRŠK):

Leglo 7. 10. Rejec Fedor Senkovič, Belokranjska 10, Maribor.

Labradorski retrieverji (JRLR):

Leglo 21. 11. Rejka Janita Valjavec, Rupa 37, Kranj.

Irski sestri (JRIS):

Leglo 23. 11. Rejec Vojteh Roglič, Cesta 1. maja 69, Hrastnik.

Kinološka zveza Slovenije

Na klic

Ko mrak je na zemljo pal, si oče je puško na ramo djal in na lov se podal.

Na visoko prežo se je povzpел, črno piščalko iz žepa vzel in srno oponašati začel.

Srnjak urno priskaklja, ker misli, da ga kliče srnica.

Ata pomeri, ustreli, srnjak na zelenem mahu obleži.

Milena Turnšek

Nekdo mora umreti, da žive drugi

Živim v prijetni savinjski vasi pod Dobrovljami. Naša hiša stoji le streljaj od gozda. Zrak je svež in ni hrupa avtomobilov. Sedaj bo pa tu še umetno jezero, v katerem je že kar precej vode. Čudovito je gledati na vodno gladino, kadar je vsa pokrita z belimi — čigrami. Tudi divje race imajo tukaj svoje domovanje in nekatere med njimi skrbno vodijo svoj naraščaj — mlade račke. Celo štorčja se sprehaja ob vodi ali pa preži na zelene žabe. Okoli jezera so travniki s sočno travo in s še slajšo deteljico. Ali si želite kaj lepšega?

Na travnikih in v gozdovih je dovolj hrane za srnjad in druge gozdne živali. Toda srne in srnjaki pogosto niso zadovoljni le s travo in deteljo. Okoli našega doma je vsako leto cvetelo vse polno raznovrstnih vrtnic. Toda letos je podoba kaj žalostna. O cvetju ni duha ne sluha. V zrak štrle le debelejšje trnove vejice.

Dolgo smo se spraševali, kaj je temu vzrok. Po neki noči pa nam je bilo vse jasno. Mesec

je svetil in bilo je skoraj kakor podnevi. Sredi noči me prebudi srnjakov glas prav pod mojim oknom. Tiho se splazim k oknu in vidim, kako srnjak objeda naše vrtnice. Nekaj časa ga samo prese-nečeno gledam, potem pa vzklidem: »Kaj si vendar misliš!« Srnjak nekaj trenutkov ostrmi, me gleda, potem pa zdrvi po hribu.

Zjutraj sem vse o nočnem dogodku seveda povedala očetu, ki je lovec. Končno je bilo nam in sosedom jasno, kdo je kriv, da so naše vrtnice uničene, poščipane sosedova drevesca in potrgan fižol.

Bil je prijeten nedeljski večer, kakršnih je bilo v letošnjem muhastem vremenu malo. Odšla sem h kmetu po mleko, drugi domači so gledali televizijo. Pri kmetu sem se zadržala nekoliko dlje kakor ponavadi. Ko sem se vračala s polno kanglico mleka proti domu, pretrga moje misli močan pok. Za hip obstanem kakor prikovana, potem pa zdrvim proti naši hiši, kjer je počila puška.

Obstanem nemalo presenečena, ko zagledam očeta in brata, ki kakih 20 metrov od naše hiše pobirata srnjaka s čudovitim rogovjem. Hitro se znajdem in očetu čestitam za lovski blagor. Oče kot uplenitelj je pa srnjaku po starem običaju dal v gobček zadnji grižljaj — smrekovo vejico. Prihajajo sosedje, čestitajo in si ogledujejo rogovje. Vsi so zadovoljni, saj jim srnjak ne bo delal več škode. Mene je pa stisnilo pri srcu, pomislila sem: »Zakaj prav ti, saj nisi delal škode le ti?«

Žalostnega pogleda lepih, a mrtvih srnjakovih oči nisem mogla več prenašati. Odšla sem spat.

Sredi noči me pa zopet prebudi srnjakovo bokanje. Zopet se splazim k oknu in zopet vidim srnjaka, ki objeda naše vrtnice. Zapodim ga in se uležem nazaj v posteljo. Pomislim in vzdihnem: »Je že tako: nekdo mora umreti, da živé drugi.«

Srečna sem, da živim v okolju, kjer žive tudi divje živali. Zaradi vrtnic pa nisem več jezna na srnjake. So jim pač slajše kakor trava. Saj imam tudi jaz rajši torto kakor krompir!

Milena Turnšek

Stenski koledar Kluba Diane za leto 1981

Klub Diana je tudi za leto 1981 izdal stenski koledar s fotografijami divjadi. Tiskan je v novi obliki in vam na svojih slikah predstavlja: kozoroga, volka, divjo mačko, medveda, divjega petelina, kuno zlatico, jelena, lisico, srnjaka, zajca, gamsa in raco mlakarico. Na zadnji strani je opis vseh živali na slikah.

Koledar je za lep okras lovskih sob in kotičkov, kakor tudi nadvse primerno darilo ljubiteljem narave, ki kakorkoli sodelujejo z lovskimi družinami, in tudi osnovnim šolam.

CENA KOLEDARJA je 80 din fco Ljubljana. Koledar je oproščen prometnega davka.

Lovske družine in druge organizacije koledar lahko naročijo na naslov: **KLUB DIANA**, Ljubljana, Župančičeva 9, tel. (061) 28-822, posamezni lovci in drugi pa ga lahko kupijo v poslovalnicah **TOZD LOVEC**:

Ljubljana, Gosposvetska 12,
Celje, Tomšičev trg 13,
Maribor, Gregorčičeva 11,
Nova Gorica, Prešernova 17.

Tudi

Lovčev koledarček 1981

Klub DIANA je za leto 1981 izdal tudi **LOVČEV KOLEDARČEK** žepnega formata, ki vsebuje osnovne praktične podatke in navodila, ki jih lovec potrebuje pri gojitvi, varstvu in lovu divjadi ter pri delu v lovišču in v lovski organizaciji. Koledarček ima dovolj raznih rubrik, kamor lovec lahko zabeleži podatke o lovišču, članih LD, orožju, psu itd.

Cena Lovčevega koledarčka je 110 din. Lovske družine in druge organizacije ga lahko naročijo pri **KLUBU DIANI**, Ljubljana, Župančičeva 9, tel. (061) 28-822, posamezni lovci in drugi pa ga bodo lahko kupili v vseh poslovalnicah **TOZD LOVEC** od 1. 12. 1980 dalje.

Klub DIANA

DRUGIČ PO LOVSKIH SMUČINAH V HOTEĐRŠICI

Pod tem naslovom organizira LD Hotedršica tekmovanje v smučarskih tekih za ciane lovskih družin in lovce gojitvenih lovisc ter tudi za nelovce in nelovke.

Namen tekmovanja je popularizirati smučanje med lovci za učinkovitejšo pomoč divjadi v stiski, pri krmljenju, za nadziranje lovišč pozimi in za usposabljanje lovcev smučarjev v SLO.

Dolžina smučin za tekmovalne skupine do 30, 40 in do 50 let bo 15 km, za tekmovalne skupine nad 50 let pa 10 km. Nelovci in nelovke, rekreativci in rekreativke, bodo tekli na 15 km dolgi progi.

Tekmovanje bo v nedeljo, 25. 1. 1981, v Hotedršici, s pričetkom ob 10. uri. Po tekmovanju razglasitev zmagovalcev in podelitev nagrad v Kulturnem domu v Hotedršici.

Prijavnice za tekmovanje bodo objavljene v decembrski številki Lovca.

Število tekmovalcev posameznikov in tričlanskih ekip je neomejeno. Prijave sprejemamo do 20. 1. na naslov: Lovska družina Hotedršica, 61372 Hotedršica. Skupaj s prijavo pošljite kopijo odrezka o plačani prijavnini, ki je za vsakega tekmovalca 200,00 din. Prijavnino nakažite na naslov: LD Hotedršica, 61372 Hotedršica, žiro račun št.: 50110-679-87402. Nagrade: Zmagovita LD prejme prehodni pokal pokrovitelja Agrotehnike-Grude, Ljubljana.

Pokale prejmejo tudi: najboljše tri LD in zmagovalci v vsaki kategoriji. Tekmovalci, ki se v svoji kategoriji uvrste na I., II., III. mesto, prejmejo zlato, srebrno ali bronasto medaljo. Vsi udeleženci teka prejmejo spominsko značko, štartno številko, bilten in lovski golaž.

Prenočišča bodo proti poprejšnji rezervaciji na voljo v hotelih: »Krgan« — Logatec, »Bor« — Črni vrh nad Idrijo, »Nanos« — Idrija.

Organizator si pridržuje pravico, da zaradi neustreznega vremena (premalo ali preveč snega ipd.) lahko preloži tekmovanje na drug dan. Morebitna sprememba datuma bi bila objavljena 24. 1. 1981 po ljubljanskem radiu in v dnevniku Delo.

Podrobnejše informacije lahko dobite po tel. (061) 769 017 — Vlado Puc.

LD Hotedršica, prireditveni odbor

Lovci, vodje revirjev, vodstva lovskih družin in drugih lovskih organizacij!

Vaša dolžnost je divjadi v stiski pomagati! Pripravite krmišča in jih založite s hrano!

Če zapade visok sneg, ga ob krmiščih čim hitreje odmečite do tal!

Še zlasti je to potrebno pri krmiščih za malo divjad (fazane, jerebice).

Naredite čim daljše gazi od krmišč v okolico do skrivališč in zaklonišč divjadi!

Organizirajte redno zalaganje krmišč s hrano!

Poskrbite tudi za krmljenje drobnih ptic vseh vrst!

Odrta in iztrebljena trupla zveri obesite v zavetni kraj v gozdu ali pri vašem domu za hrano sinicam, žolnam in detlom!

Loviti divjad v visokem snegu je PREPOVEDANO!

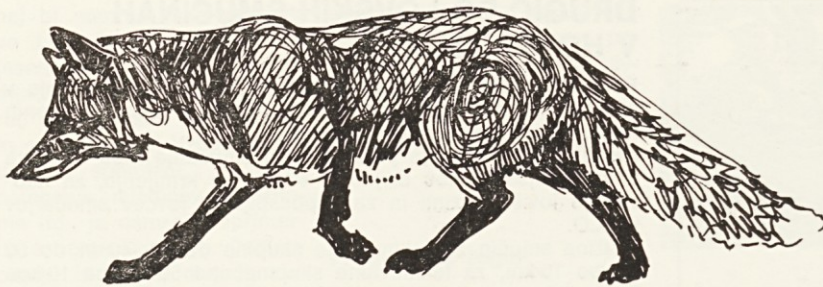
Iz 49. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč.

Kazen za kršilce tega člena predpisuje 80. člen, točka 7. navedenega zakona.

Sneg je za divjad visok tedaj, ko ji povzroča večje težave pri prehranjevanju in gibanju!

Pomnite:

VARSTVO DIVJADI JE PRVA NALOGA VSAKEGA LOVCA!

STROJIMO IN ODKUPUJEMO KOŽUHOVINO DIVJADI

kožuhe kun, lisic in divjih zajcev.

Odkupujemo tudi kože domačih zajcev-kuncev.

Kože oziroma kožuhi morajo biti posušeni!

Po naročilu izdelujemo in predelujemo krznena oblačila in krzna vseh vrst.

Krznarstvo Viktor Berič

Ljubljana, Komenskega 36

Telefon (061) 320 556

Sodniki in sodniški pripravniki V.—IX. grupe — pozor!

Jugoslovanska kinološka zveza (JKS) je izdala knjižico z NAJNOVEJŠIMI IZPOPOLNJENIMI STANDARDI LOVSKIH PSOV.

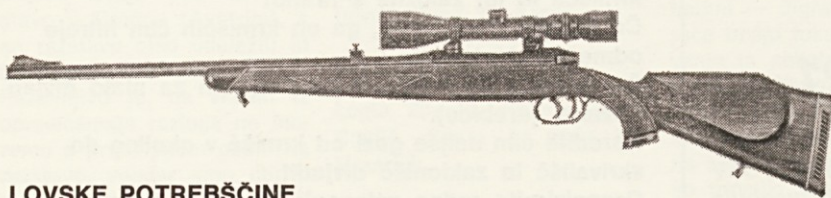
Obsega standarde naslednjih pasem:

- angleški, nemški in drugi kontinentalni ptičarji,
- retrieverji (prinašavci),
- šarivci (španjeli in nemški prepeličar).

Knjižica obsega 124 strani in je žepnega formata. Cena fco pisarna Kinološke zveze Slovenije je 50 din, po pošti pa plus poština.

Pohitite z nabavo oziroma z naročilom, ker smo dobili le 200 izvodov.

Kinološka zveza Slovenije,
Župančičeva 9, 61000 Ljubljana

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- krogelne naboje vseh vrst RWS, Hirtenberg, Sellier & Bellot, Sako in Remington,
- šibrene trap naboje Hirtenberg po posebno ugodnih cenah,
- puške Steyr-Mannlicher po posebnih cenah,
- strelne daljnoglede in dvoglede tirolske optične tovarne Swarovski,
- poceni japonske strelne daljnoglede Tasco.

Pri izvozu športnega in lovskega orožja ter strelnih daljnogledov in dvogledov v Jugoslavijo vam vrnemo 18% avstrijskega prometnega davka!

MALI OGLASI

Trinajst mesecev starega psa — bavorskega barvarja — prodam. Bane Bernik, Bukovščica 25, 64227 Selca.

Ugodno prodam puško brezpetelinko — dvocevko, kal. 16. Puška je francoske izdelave in dobro ohranjena. Oddajam jo zaradi bolezni. — Franc Flis, Kersnikova 8, 61230 Domžale.

Prodajam balkanske goniče, 3 pse in 1 psičko, z rodovnikom. Poleženi 17. 8. 1980 — Viktor Kolenc, Spodnja Rečica 24, 63332 Rečica ob Savinji, telefon (063) 830 726.

Karabinko CZ in brezpetelinko SSSR — prodam. Potočnik, Kolodvorska 3, 61290 Grosuplje, tel. (061) 771 169.

Prodajam češko bokarico, kal. 12 — 7 × 65, s strelnim daljnogledom Zeiss 4 ×. Informacije na naslovu: Jože Gril, Šeškova 12, 61310 Ribnica na Dol., telefon (061) 861 273.

Prodajam mlade balkanske goniče, poležene 11. 9. 1980. — Jože Babič, Mišarje 1, 64246 Kamna gorica, telefon (064) 70 131.

Vse preparatorske usluge vam nudita Angelica in Jože Mausar, Tomačevo št. 40 D, Ljubljana (blizu Žal).

Kupim ostrega goniča za lisice, po možnosti posavskega goniča. — Franc Fale, Celjska c. 85, 63320 Velenje.

Prodajam MK puško Hornet 22, kal. 5,6 × 36 R, s strelnim daljnogledom Zeiss 4 × 32. Informacije po telefonu (064) 61 171, interna 3.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke za lovske trofeje vseh vrst in obešalnike iz nog srnjadi. Naročeno razpošiljam po pošti (po povzetju). — Vojin Pejčič, Sarvaš, Kolodvorska bb, 54204 Bijelo Brdo.

Prodajam leto dni staro psico — posavko z rodovnikom. — Milan Ložar, Vinje n. h., 61262 Dol pri Ljubljani.

Prodajam nemškega prepeličarja — psa, v drugem letu starosti, z rodovnikom. — Pavle Rupar, Dolenčice 3, 64223 Poljane nad Škofjo Loko.

Dopisnike in druge sodelavce pri našem glasilu prosimo, da na vsak svoj dopis, ki nam ga pošljejo, obvezno navedejo tudi svoj točen naslov. Večkrat nam je namreč potrebno dodatno pojasnilo ipd. ter se moramo obrniti na avtorja.

Uredništvo

Siegert WAFFEN

prva avstrijska trgovina z lovsko opremo

8010 GRAZ — GRADEC, GRAZBACHGASSE 33, ECKE KLOSTERWIESGASSE

Telefon: Avstrija 0316/80-1-90 in 72-1-41 — Teleks: 03/2191 Siegwa

Na okroglo 600 m² prodajne površine vam nudimo neprekosljivo izbiro: približno 1200 specialnih lovskih pušk, več tisoč lovskih risanic, polrisanic in šibrenic, najrazličnejše plašče, čevlje, klobuke, srajce... vse po zelo ugodnih cenah.

Bokarice ITALIA PLUS

Zelo poceni šibrenice z znotraj trdo kromiranimi cevmi in z ventilirano cevno šibiko, kalibra 16/16 ali 12/12

ITALIA PLUS STANDARD

(serijska puška)

3 900 a. šil.

ITALIA PLUS SPEZIAL

(zapiralo na ključ)

4 990 a. šil.

ITALIA PLUS SPEZIAL EJEKTOR

5 990 a. šil.

ITALIA PLUS EXCLUSIV (gravirana)

5 990 a. šil.

ITALIA PLUS EXCLUSIV EJEKTOR

6 990 a. šil.

Bokarice BERETTA

Izredna tehnika (za vsako Beretto jamčimo 10 let), popolna oblika (vedno moderna), izvrstni strelni dosežki (dokazujejo jih številne olimpijske medalje), ugodna cena (primerjajte!)

S 56 E — že mnogo let najpriljubljenejši model, lahka, s krepkim ejektorjem,

cena znižana na

10 000 a. šil.

S 57 E — luksuzni model po dostopni

ceni, s fino graviranim baskilom,

cena znižana na

11 600 a. šil.

685 — nova Beretta

11 335 a. šil.

685 E — z ejektorjem

12 575 a. šil.

686 Spezial — z okrepljenim baskilom,

okusno gravirana

13 640 a. šil.

687 — fino gravirana,

kopito iz izbranega lesa

15 410 a. šil.

Bokarice WINCHESTER

Tradicija in znano ime zagotavljata kakovost teh dvocevov, ustreznih vsakršnim zahtevam

Model 96 Jagd — negravirana,

z ejektorjem, enopetelinka

12 100 a. šil.

Model 96 Trap

13 950 a. šil.

Model 101 Jagd — kakor model 96,

vendar fineje gravirana

15 100 a. šil.

Model 101 Trap

16 650 a. šil.

Model 201 Jagd — luksuzna izvedba

za zahtevnejše kupce

18 350 a. šil.

Model 201 Trap

21 930 a. šil.

ŠIBRENI NABOJI

Naboje vseh znamk in kalibrov dobavljamo po posebnih cenah!

WINCHESTER naboji vrhunske kakovosti po posebni grosistični uvozni ceni **2,60 a. šil.**

lovski naboji 16/67, 5/3,5, 3,0 in 2,5 mm

12/67, 5/3,5, 3,0 in 2,5 mm

trap naboji 12/70/2,4

à 2,60 a. šil.

dokler bo trajala zaloga

ROTTWEIL Club 32 (Trap 7,5)

12/68/2,4 v škatlah po 200 nabojev

à 2,30 a. šil.

dokler bo trajala zaloga

ROTTWEIL Waidmannsheil

16/70

12/70 2,5, 3,0, 3,5 in 4 mm

à 4,90 a. šil.

dokler bo trajala zaloga

HIRTENBERG Spezial

16/70

16/65 2,5, 3,0, 3,5 in 4 mm

à 3,50 a. šil.

12/70

12/65 2,5, 3,0, 3,5 in 4 mm

à 3,60 a. šil.

HIRTENBERG Schwarze Schnepf

16/70

16/65 2,5, 3,0, 3,5 in 4 mm

à 4,50 a. šil.

V vse navedene cene je vključeno 18 % davka. Znesek v tej višini vam pri izvozu v Jugoslavijo vrnemo!

Obiščite nas brez obveznosti za nakup. Radi vam bomo svetovali.

Lovec

Siegert
WAFFEN
KUPON

Lovec

Kdor nam predloži ta kupon od 15. 11. do 15. 12. 1980, dobi (eno) dozo olja za puške brez plačn!

Zakon o povečanem Triglavskem narodnem parku zopet aktualen... Republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora je pripravil predlog tega zakona, ki ga bo obravnaval Izvršni svet in nato predložil Skupščini SRS. Le-ta naj bi zakon o povečanem Triglavskem narodnem parku sprejela v bližnji prihodnosti. Na sliki: Motiv iz Triglavskega narodnega parka — eno izmed Triglavskih jezer.

Foto Ančka Tomšič